

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140. — ΤΗΛ. 721.8308 | 1/15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1982 | ΑΡΙΘ. 17-18

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εύαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητού του Παν/μίου 'Αθηνών, 'Η δράση των Κληρικών της Μικράς 'Ασίας. — Κων. Γ. Μπόνιη, 'Ακαδημαϊκού - 'Ομοτ. Καθηγητού του Παν/μίου 'Αθηνών, 'Αποστολικοί Πατέρες, 'Ιγνατίου 'Αντιοχείας 'Επιστολαί, Β' Μαγνησιεύσιν 'Ιγνατίου. — 'Επισκόπου 'Αχελώου Εύθυμίου, 'Ανεβαίνοντας. — Εύαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγ. του Παν/μίου 'Αθηνών, Οί χριστιανοί μπροστά στα πολιτικά ζητήματα. — Τό Ε' Πανελλήνιο Θεολογικό Συνέδριο. — Βασ. Μουστάκη, Πλάι στον 'Ομηρο, τον Αισχύλο, τον Δάντη. — 'Αρχιμ. 'Ιγνατίου Πουλοπούλη, 'Η ώρα του μεγάλου κινδύνου. — 'Ιωάννου Φουντούλη, Καθηγ. του Παν/μίου Θεσσαλονίκης, 'Απαντήσεις σε λειτουργικές, κανονικές και άλλες απορίες — Δημ. Φερύση, Τά Εισόδια της Θεοτόκου, τό μετόχι της οσίας Φιλοθέης στην Καλογρέζα. — 'Ι. Μ. Χατζηφώτη, Χαιρετισμοί (ΚΑ' Οίκοι) πρὸς τιμὴν 'Αγίων. — 'Αρχιμ. 'Αθαν. Σφουγγατάκη, Οί κατακόμβες της Μήλου. — Πρεσβ. 'Αντωνίου 'Αλεβιζοπούλου, Παρανομία. — 'Επίκαιρα. — Εύαγγέλου Π. Λέκου, Νά καταργηθῆ ἡ ἄδεια γάμου, — Ειδήσεις — Νέοι συνταξιούχοι του TAKE.

Εκ του Τυπογραφείου της 'Αποστολικής Διακονίας, 'Ιαίου 1 — 'Αθήναι 140. Προϊστ. Τυπογραφείου 'Ιωάννης Μιχαήλ. 'Αναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.

Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

(Εδλαβικό Μνημόσυνο).

'Η συμπλήρωση εξήντα χρόνων ἀπ' τὴν Μικρασιατικὴν Καταστροφὴν μᾶς δίδει ἀφορμὴν ν' ἀναζωπυρῶσουμε τὰ συναισθήματά μας γιὰ τὴν ἀλλησιμόνητες καὶ σκληρωμένες πατριδες καὶ νὰ θυμηθοῦμε τὸν δυναμισμὸ τοῦ Μικρασιατικοῦ 'Ελληνισμοῦ. 'Ιδιαίτερα στὸ ἀρθροῖδιο αὐτὸ τοῦ ('Εφημερίου) στρέφουμε ἐδλαβικά τὴ σκέψη μας στοὺς κληρικούς τῆς Μ. 'Ασίας.

'Η δράση τοῦ Μικρασιατικοῦ Κλήρου ἐπῆρξε ἡ μυσικὴ ἐντελέχεια, πὸν ἐμψύχωσε τὸν 'Ελληνισμὸ τῆς Μ. 'Ασίας ἐπὶ αἰῶνες.

'Η ζωντανὴ παράδοση τοῦ κηρύγματος τοῦ 'Απ. Παύλου, πὸν ἀπλόθηκε ἀπ' τὴν Πισιδία ὡς τὴν Λυκαονία, ἀπ' τὸν Πόντο ὡς τὴν 'Εφεσο, ἀπ' τὴν Καππαδοκία ὡς τὴ Βιθυνία οἱ οἰκουμενικὲς καὶ τοπικὲς σύνοδοι, πὸν ἔγιναν πάνω στὴ μικρασιατικὴ γῆ ἡ πνευματικὴ κληρονομιά τῶν 3 'Ιεραρχῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἐροτὴ ἦταν γιὰ τοὺς ὑποδούλους Μικρασιάτες, ὅπως γιὰ ὄλους τοὺς ὑποδούλους 'Ελληνες, ἀληθινὴ ἐθνικὴ ἐροτὴ τὰ ἔργα τῶν ἄλλων Μικρασιατῶν Πατέρων, ὅπως τοῦ Γρηγορίου Νύσης, τοῦ 'Αμφιλοχίου 'Ικονίου, τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ ἡ ζωντανὴ σύνδεση μὲ τὸ κέντρο τῆς 'Ορθοδοξίας, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἡ ἀκτινοβόλος μοναστικὴ παράδοση τοῦ 'Ολύμπου τῆς Βιθυνίας καὶ ἄλλων μοναστικῶν κέντρων ἡ πνευματικὴ ζύμη τῶν ('Κρυπτοχριστιανῶν), πὸν ἀνανέωναν τὴν παράδοση τῶν κατακομβῶν ἡ θυσία καὶ τὸ αἷμα ἀναριθμῶν κληρικῶν, πὸν — ὅπως οἱ Σμύρνης Χρυσόστομος, Κυδωνιῶν Γρηγόριος, Μοσχονησιῶν 'Αμβρόσιος, 'Ικονίου Προκόπιος καὶ Ζήλων Εὐθύμιος — προσέφεραν τὴ ζωὴ τους σπονδὴ στὴν ὀρθόδοξη πίστη καὶ ἑλληνικὴ πατρίδα — ὅλα αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ἦταν οἱ μυσικὲς κρήνες, πὸν μετέδιδαν τὸ αὔδωρ τὸ ζῶν στοὺς 'Ελληνες τῆς Μ. 'Ασίας.

Στοὺς αἰῶνες τῆς σκλαβιάς ἡ δράση τοῦ Μικρασιατικοῦ Κλήρου ἀπέδειξε, πὸς ἡ ὀρθόδοξη βιοθεωρία δὲν ὀδηγεῖ σὲ φυγόκοσμο νοσηρὸ μυσικισμό, μὰ στὸν διαποτισμὸ ὀλόκληρης τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς. 'Η 'Εκκλησία ὡς φιλόσοφον Μητέρα καὶ ὡς ἡ ὄρις τὰ νοσσία ἐαυτῆς» ἀπέπτυξε ἐθναρχικὸ ὄλο, ἀνέλαβε τὴν κηδεμονία τῶν 'Ελλήνων, ἀποσῶθηκε τὴν ἀφομοίωση πρὸς τοὺς κατακτητὲς, ἐμπόδισε τοὺς ὀμαδικοὺς ἐξισλαμισμοὺς, ἀναχαίτισε τὴν ἐπικίνδονη δράση τῶν δυτικῶν ('μισσιοναρίων), ἀπέτρεψε τὸ νὰ ἐκλατινισθῆ καὶ φραγκέψη ὁ λαός, ἀξιοποίησε τὴν ἰωνικὴ σοφία καὶ κλασικὴ παράδοση, ἴδρυνε ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἀνέδειξε πλῆθος ἐπιφανῶν διδασκάλων, ἀνήγειρε βιβλιοθηκὲς καὶ πνευματικὰ κέντρα, ὀργάνωσε τὴν παροχὴ νοσοτιῶν καὶ ὀποτροφιῶν, ἴδρυνε τυπογραφεῖα, ἀπέπτυξε τὴν κοινοτικὴ ὀργάνωση, εὐλόγησε λαϊκὰ πανηγύρια, διαπότισε τὸν ζωντανὸ λαϊκὸ πολιτισμὸ, πρὸβάλλε συνεχῶς τοὺς τρόπους τῆς περισυλλογῆς, τῆς διατηρῶσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ παιδείας, τῆς ἀναζωπυρῶσεως τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς διαμορφῶσεως τῆς πνευματικῆς ταυτότητος, τῆς ἰδεολογικῆς φροσιγνωμίας τοῦ 'Ελληνισμοῦ τῆς Μ. 'Ασίας.

Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν κληρικῶν τῆς 'Ελληνικῆς 'Ανατολῆς!

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν

ΑΝΕΒΑΙΝΟΝΤΑΣ

Τοῦ Ἐπισκόπου Ἀχελώου

κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΔΟΣΙΑ

Θεέ μου!

Ἡ ψυχὴ μου ἀναζητᾷ Ἐσένα καὶ οἱ ἄνθρωποι μου προσφέρουν τὸ χρῆμα καὶ τὴ δύναμι.

Ἡ καρδιά μου ἀγαπάει Ἐσένα καὶ ὁ κόσμος μου δίνει τὴν ἐξουσία καὶ τὴ δόξα.

Τὸ πνεῦμα μου ποθεῖ Ἐσένα καὶ ἡ σάρκα μου ἐπιθυμεῖ τὶς ἀπολαύσεις καὶ τὶς ἡδονές.

Κύριε, ἡ ὑπαρξίς μου ζητᾷ Ἐσένα, ἀλλὰ οἱ αἰσθήσεις καὶ ὁ κόσμος γύρω μου με προδίδουν: μου προσφέρουν ὅ,τι δὲν εἶσαι Ἐσύ, Μοναδικέ.

* Δηγήσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ νόμος σου, Κύριε» (Ψαλμ. 118,85).

*

Ο ΧΑΡΤΑΕΤΟΣ

Ὁ χαρταετὸς στὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου ὑψώνεται, ἀνεβαίνει, μέχρις ὅτου ἰσορροπεῖ —σάν καντήλι— στὸν οὐρανό... «Όταν ὁμοῦ σταματήσῃ ὁ ἀέρας, τότε ὁ χάρτινος ἀετὸς κλυδωνίζεται καὶ εἴτε μπλέκεται στὰ ἠλεκτροφόρα καλώδια εἴτε σχίζεται στὰ ἀγκάθια καὶ τοὺς βότους...

Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου με τὴν πνοὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὑψώνεται στὸν οὐρανὸ καὶ στέκεται σάν καντήλι μπροστὰ στὸ Θεό: «ἀγίῳ Πνεύματι πάσα ψυχὴ ζωοῦται καὶ καθάρσει ὑψοῦται, λαμπρύνεται, τῇ τριαδικῇ Μονάδι ἱεροκρυφίως» (ἀναβαθμοὶ Δ' ἤχου). Στὴν πατερικὴ ὁρολογία, ἡ πνευματικὴ αὐτὴ κατάστασις λέγεται «ἀμετεωρισία» καὶ σημαίνει ἀκριβῶς, ὅτι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου δὲν σκορπίζεται στὰ πολλὰ (Λουκ. ι' 41), ἀλλὰ στέκεται ὑψωμένος καὶ γαλήνιος μπροστὰ στὸν Ἐνα καὶ Μοναδικό, τὸν Κύριο.

Εἶναι ὁμως χαρακτηριστικό, ὅτι ἡ κατάστασις αὐτὴ ἐπιτυγχάνεται μόνο με τὴν πνοὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Χωρὶς τὸ φύσημα αὐτό, ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου πέφτει στὰ χαμηλά καὶ εἴτε μπλέκεται στὰ ἠλεκτροφόρα σύρματα τῶν πειρασμῶν, εἴτε καταεσχίζεται στὰ ἀγκάθια τῶν μεριμνῶν τοῦ βίου (Λουκ. κα' 34).

Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ζητᾶμε πάντα αὐτὴ τὴν πνοὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἱκετεύοντας: «Ἐλθε καὶ σκηνώσον ἐν ἡμῖν».

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Β'. ΜΑΓΝΗΣΙΕΥΣΙΝ ΙΓΝΑΤΙΟΣ*

Τοῦ κ. ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

Ἀκαδημαϊκοῦ

Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

II. Σ χ ό λ ι α

Ἐπιθυμοῦμεν μόνον νὰ ἐπισημάνωμεν ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ὄρου «δ ό γ μ α - δ ό γ μ α τ α» ὑπὸ τοῦ Ἰγν. ἐν τῷ ἀνωτέρῳ χωρίῳ δὲν σημαίνει «ὁμολογίαν πίστεως», ἀλλὰ τὰς «ἐντολάς» καὶ τὰ «διδάγματα» τὰ ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν ἀποστόλων εἰς τὸ Εὐαγγέλιον ἐκτιθέμενα περὶ ἠθικῆς ἐφαρμογῆς τούτων ἐν τῷ βίῳ. Τοιαῦται ἐντολαὶ ἀθεντικά εἶναι ἐπίσης αἱ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν (τῶν ἱερατικῶν), ὡς καὶ ἐτέρων συνοδικῶν ὀργάνων ἢ ἀνεγνωρισμένων ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων. Τοιαῦται ἐντολαὶ εἶναι τόσον ἐν τῇ Π. ὅσον καὶ ἐν τῇ Κ.Δ. Π.χ. Γ' Μακκαβ. 1,3. Ἐν δὲ τῇ Κ.Δ. σημειοῦμεν τὰ χωρία Λουκ. 2,1. Πράξ. 17,7. 16,4 (δόγματα ἀποστολικά). Κολ. 2,14. Ἐφ. 2,15 κ.π.ἄ. Ὁ Ἰγν. τὰ τοῦ εἶδους τούτου (δόγματα) ἀναφέρει ὡς «ἐντολάς Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. 9,2), ὡς «νόμον Ἰησοῦ Χριστοῦ» καὶ ἀλλαχοῦ ὡς «τὰ διδάγματα τῶν ἀποστόλων» (Τραλλ. 7,1). Συμβουλευεῖ λοιπὸν ὁ Ἰγν. τοὺς Μαγνησιεῖς, ὅπως ἀφοῦ «βεβαιωθοῦν», ἦτοι ἀποκτήσουν πλήρη βεβαιότητα καὶ πεποίθησιν περὶ τῆς ἀξίας καὶ σπουδαιότητος τῶν «δογμάτων», ἦτοι τῶν ἐντολῶν «τοῦ Κυρίου καὶ τῶν ἀποστόλων», τότε θὰ καταστοῦν ἱκανοὶ «πάντα», ὅσα πράττουν νὰ ἔχουν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν καὶ κατὰ τὴν σάρκα καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα, καὶ ὡς πρὸς τὴν πίστιν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀγάπην. — Τὸ ρ. «κατευοδοῦμαι» ἀναφέρει καὶ ὁ Ὁριγ. (Μ. 17, 172Α): «Δῶρον ἀγαθὸν δωροῦμαι ὑμῖν, τὴν ἐπουράνιον βασιλείαν, ἐὰν τὸν νόμον μου μὴ ἐγκαταλίπητε: σημειωτέον δὲ ἐνταῦθα, ὅτι δῶρον ἀγαθὸν ὀνομάζει τὸν νοῦν, διὰ τὸν λαμβάνοντα δῶρα ἐν κόλπῳ ἀδίκως, καὶ μὴ κ α τ ε υ ο δ ο ὄ μ ε ν ο ν: ἐκεῖνα γὰρ δῶρα ἄδिका, τὰ πράγματα λέγει τοῦ πονηροῦ, ἀπερ ὁ νοῦς δεχόμενος, οὐ κ α τ ε υ ο δ ο ὄ τ α ἰ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ». Πβλ. Εὐσ. (Μ. 24, 460): «...διὰ παντὸς γὰρ τὸ τοῦ Πατρὸς θέλημα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ (δηλ. τοῦ Υἱοῦ καὶ Κ. ἢ. Ἰ.Χ.) κ α τ ε υ ο ω δ ο ὄ τ ο». Πβλ. καὶ Γρηγ. Νύσσης (Μ. 44, 1168): «...οὕτω καὶ ἐν ἡμῖν τὸ ἀγαθὸν τελειωθείη... διὰ πάντων ἧ τὸ θέλημά σου ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν κ α τ ε υ ο δ ο ὄ μ ε ν ο ν». Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Ἰγν. τὴν ἀνωτέρω φράσιν χρησιμοποιεῖ ἔχων ἐν νῷ τὸ τοῦ Ψαλμ. 1,3. «Μακάριος ἀνὴρ... καὶ πάντα, ὅσα ἐν ποιῇ, κατευοδωθήσεται». — Ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τῶν ὄρων «σαρκὶ καὶ πνεύματι» παραπέμπω εἰς ὅσα ἐγράψα ἐν τοῖς σχολίοις τῆς Ἰγν. Ἐφ. 10,3. — Ἐπίσης διὰ τοὺς ὄρους «πίστις καὶ ἀγάπη» ὄρα Ἰγν. Ἐφ. 1,1 καὶ τὰ ἐκεῖ σχόλια.

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 162 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

Οί Χριστιανοί μπροστά στα πολιτικά ζητήματα

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ὅταν σέ συνέντευξη συνεργάτης τῆς ἐφημερίδος «Χριστιανική Δημοκρατία» ἔθεσε τὸ ἐρώτημα «Πῶς ἀντιλαμβάνεσθε τὴν ὑπαρξὴ ἑνὸς χριστιανοκοινωνικοῦ πολιτικοῦ κινήματος;», ὁ ὑπογραφόμενος ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

«Ἡ ὑπαρξὴ χριστιανοκοινωνικοῦ πολιτικοῦ κινήματος εἶναι ἀναγκαία ὑπὸ τὶς ἑξῆς προϋποθέσεις:

1) Ἡ διακήρυξις τῶν χριστιανικῶν κοινωνικῶν ἀρχῶν ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ τούτου κινήματος πρέπει νὰ εἶναι σαφής, ἔστω κι ἂν τὸ κίνημα δὲν χρησιμοποιῆτὶ τὸν τίτλο τοῦ τῆ λέξις «χριστιανικό».

2) Ἡ χρησιμοποίησις τῶν τίτλων τῆς λέξεως «χριστιανικό» εἶναι ἐπιθυμητὴ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν πῶς τὸ κίνημα θὰ καταστήσῃ σαφές ὅτι δὲν διεκδικεῖ τὸ μονοπώλιον τῆς ἐκπροσωπήσεως τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν. Εἶναι δυνατὸ νὰ παρουσιασθοῦν κι ἄλλα πολιτικά κινήματα, πού θὰ ἔχουν ἐξ ἴσου χριστιανικό προσανατολισμό, μὰ μὲ κάπως διαφορετικὴ μεθοδολογικὴ πολιτικο-οικονομικὴ κατεύθυνσις. Μπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἐνότῃς τῶν κινήματων στίς θεμελιώδεις χριστιανικὰς ἀρχάς, μὰ μέσα σ' ἓνα πλουραλισμὸ τῶν ἐπὶ μέρους συγκεκριμένων μορφῶν καὶ λεπτομερειῶν τοῦ προγραμματισμοῦ δράσεως.

3) Οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ κινήματος αὐτοῦ πρέπει μὲ ταπεινοφροσύνη νὰ ἀναγνωρίζουν πῶς δὲν εἶναι ἀλάθητοι. Ὡς ἄνθρωποι μπορεῖ νὰ κάνουν σφάλματα, γιὰ τὰ ὁποῖα ἢ εὐθύνῃ πρέπει ν' ἀποδίδεται προσωπικὰ σ' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους ἢ στὴ μεθοδολογία τῆς δράσεώς τους

κι ὄχι στίς χριστιανικὰς κοινωνικὰς ἀρχάς, τίς ὁποῖες αὐτοὶ ἐπικαλοῦνται.

4) Τὰ χριστιανικά πολιτικά κινήματα ποτὲ δὲν πρέπει συνειδητὰ νὰ παραβιάζουν τίς χριστιανικὰς ἀρχάς ἢ γιὰ λόγους ἀνταγωνισμοῦ νὰ καταφεύγουν στὴν ἀρχὴ «ὁ σκοπὸς ἀγιάζει τὰ μέσα».

Ἀπὸ τὰ λεχθέντα στὰ τελευταῖα ἄρθρα μας συνάγονται τὰ ἑξῆς:

1) Ὁ Χριστιανισμὸς μὲ τὴν Κοσμοθεωρίαν, Βιοθεωρίαν καὶ Ἀξιολογίαν τοῦ μπορεῖ νὰ θεμελιώσῃ ἄριστα τὴν πολιτικὴν πράξιν, ἐμπνέοντας σ' αὐτὴν τίς πνευματικὰς ἀρχάς πάνω στίς ὁποῖες αὐτὴ πρέπει νὰ θεμελιώνεται, γιὰ νὰ μὴ προσκροῖται στὸ ὑπερθετικὸ θεῖο καὶ φυσικὸ δίκαιο, πάνω στὸ ὁποῖο θεμελιώνονται τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα.

2) Ἡ θεμελίωσις αὐτὴ δὲν σημαίνει συγκεκριμένον πολιτικὸν προγραμματισμὸν κι ἀποκρυσταλλωμένον μοντέλον πολιτικῆς δράσεως. Ὁ σχεδιασμὸς καὶ καθορισμὸς αὐτοῦ εἶναι ἔργο τῶν φορέων τῶν πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ οικονομικῶν ἐπιστημῶν, γιὰ τίς ὁποῖες ἐπίσης, — ὅπως καὶ γιὰ τὴν ἱατρικὴν καὶ ὁποιαδήποτε ἄλλην ἐπιστήμην —, ἰσχύουν οἱ λόγοι τῆς ἀγίας Γραφῆς: «Κύριος ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην τοῦ ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ» (Σοφ. Σειρ. λη', 1-6).

3) Ἡ πολιτικὴ στὸν τόπον μας δὲν πρέπει νὰ ἔρχεται σὲ σύγκρουσιν πρὸς τὴν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν, πρὸς τὴν ὁποῖαν εὐτυχῶς οἱ πλείστοι — ἀκόμη καὶ πολλοὶ ἀπ' τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ ἀθέου μαρξισμοῦ — ἐκδηλώνουν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον σεβασμό. Εἶναι περὶ τὸ νὰ πῶμε, πῶς ὁ σεβασμὸς αὐτὸς πρέπει νὰ μετουσιωθῇ σὲ ζωτικὴ ἐντελέχεια, πού θὰ ἐμπνυχῶν συντονιστικὰ τίς προσπάθειες πρὸς ἀνάδειξιν τῆς Ἑλλάδος σὲ πολιτεία ἀληθινοῦ καὶ ὑγιοῦς πολιτισμοῦ, μέσα στὸν ὁποῖο ὅλες οἱ πολιτιστικὰς ἀξίες θὰ συναναπτύσσονται κατὰ τρόπον σύστοιχον πρὸς τὴν ἀντικειμενικὴν ἱεραρχικὴν κλιμάκωσίν τας. Ἐὰν ἡ Ἑλλάς ἔχῃ νὰ προσφέρῃ κάτι στὴν Εὐρώπην, αὐτὸ εἶναι τὸ ἑλληνορθόδοξον πολιτιστικὸν ἰδεῶδες.

4) Μέσα σ' ἓνα δημοκρατικὸν κράτος ἰσχύει ἢ ἀρχὴ τῆς ἐπικουρίας τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς πολῖτες, γιὰ νὰ παίρνουν αὐτοὶ βοήθειαν πρὸς αὐτοβοήθειαν καὶ γιὰ νὰ ἐπιτελῆται ἀπ' τὸν κυβερνητικὸν συντονισμὸν μόνον ὅ,τι δὲν μποροῦν νὰ ἐπιτελέσουν ἢ πρωτοβουλία καὶ τὸ δυναμικὸν τῶν πολιτῶν ὡς ἀτόμων ἢ ὁμάδων. Σ' ἓνα τέτοιο μὴ ὀλοκληρωτικὸν κράτος μὲ ἄλλα λόγια

οἱ πολῖτες πρέπει νὰ κάνουν τόσα πολλά, ὅσα εἶναι δυνατό, ἢ δὲ κυβέρνησις τόσα πολλά, ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα. Γι' αὐτὸ καὶ στὰ ἀναριθμητὰ συνειδητὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῇ ὁ ἀναγκαῖος ζωτικὸς χώρος, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ συνεισφέρουν τὶς δυνάμεις τους στὴν ἐξυγίανση τῶν μέσων ἐνημερώσεως, στὴ διαμόρφωση τῆς κοινῆς γνώμης, στὴν ἀσκήση κριτικῆς, στὸν διάλογο γιὰ τὰ μεγάλα ζητήματα, πὸν ἀπασχολοῦν τὴν πνευματικὴ πορεία τοῦ Ἔθνους. Ἄς μὴ λησμονοῦμε πόσα λ.χ. ἔχει κάμει καὶ κάνει ἡ Ἐκκλησία στοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς διακονίας καὶ προνοίας. Καμιὰ κρατικὴ γραφειοκρατία δὲν μπορεῖ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν ἀξία τῶν λόγων τῆς «μητέρας τῶν φυλακισμένων» ἀγγλίδος Elizabeth Fry, πὸν εἶπε: «Τὸ ἔλεος γιὰ τὴν ψυχὴ εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ ἐλέους» (Charity to the soul is the soul of charity). Ἄς θυμηθοῦμε τὶς προσπάθειες, πὸν καταβάλλουν πολλὰ εὐρωπαϊκὰ ἢ ἀμερικανικὰ νοσοκομεῖα, γιὰ νὰ ἀποκοτῶν ἀδελφές νοσοκόμες, πὸν προέρχονται εἴτε ἀπ' τὰ ρωμαιοκαθολικὰ μοναχικὰ τάγματα ἢ ἀπὸ τὶς εὐαγγελικὲς ἀδελφότητες τῶν διακονιστῶν.

5) Τέλος πρέπει οἱ συνειδητοὶ Χριστιανοὶ νὰ κατανοήσουν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατό νὰ εἶναι «ἀπολιτικοί». Παράλληλα πρὸς τὸ συναίσθημα τιμῆς πρέπει νὰ ἀναπτύξουν τὸ αὐτοσυναίσθημά τους. Πρέπει νὰ μὴ ἄγονται καὶ φέρονται, ἀλλὰ νὰ προπορεύονται ὡς σημαιοφόροι καὶ ρηξικέλευθοι σκαπανεῖς. Πρέπει νὰ ἐγκαταλείψουν κάθε στρουθοκαμηλισμὸ, νὰ βρίσκονται σὲ συνεχῆ ἐπαγρύπνηση καὶ νὰ συναισθανθοῦν, ὅτι πολλοὶ ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους δὲν εἶναι ἀπλῶς πρὸ τῶν πυλῶν, ἀλλὰ *intra muros*. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀφήσουν τὶς διαφορὲς τους καὶ νὰ συνενώσουν τὶς δυνάμεις τους. Πρέπει νὰ κάμουν μεταξὺ τους καταμερισμὸ τῆς ἀνακαινιστικῆς προσπάθειάς τους καὶ μὲ ἀποβολὴ κάθε ραθυμίας καὶ δειλίας ν' ἀγωνισθοῦν, γιὰ νὰ παρουσιάσουν ἰδίως στὴ νεολαία τὴν ἀνώτερη ποιότητα ζωῆς. Πρέπει ν' ἀποδείξουν ἔμπρακτα, ὅτι ἰδίως μὲ τὴν Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, ἢ ὅποια ὡς Λαμπρὴ διαποτίζει κατ' ἐξοχὴν τὴν Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία, ἔχουν εἰσέλθει στὸν κόσμον οἱ καινούριες προοδευτικὲς δυνάμεις, πὸν πάντοτε ἐνεργοποιοῦνται, ὅταν ὑπάρχῃ ζωντανὴ συνείδησις τοῦ ὅτι «ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρὰ ἔστιν» (Ἰακ. β', 26).

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὲς ἐπιταγὲς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώσουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

ΤΟ Ε΄ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ
ΕΝΩΣΗ
ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ε΄

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ὑπὸ
τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ.κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Κεντρικὸ Θέμα:
«Θρησκεία - Παιδεία στὴ σύγχρονη
ἑλληνικὴ κοινωνία»

Ἀθῆνα 3 - 5 Σεπτεμβρίου 1982

Πανηγυρικὴ Ἐναρξὴ
3 Σεπτεμβρίου, ὥρα 9.30 π.μ.
Ξενοδοχεῖο Κόραξελ

Μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία καὶ τὴ συμμετοχὴ 2.000 περίπου θεολόγων — λαϊκῶν καὶ κληρικῶν — τῆς Μέσης, Τεχνικῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, πραγματοποιήθηκε στὴν Ἀθῆνα (3-5 Σεπτεμβρίου 1982) τὸ Ε΄ Πανελλήνιο Θεολογικὸ Συνέδριο, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ. Τὸ Συνέδριο ὁργανώθηκε ἀπὸ τὴν Πανελλήνια Ἐνωσις Θεολόγων. (Ἀνωτέρω ἢ α' σελίδα τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἐπισήμου προγράμματος — προσκλήσεως).

ΠΛΑΪ ΣΤΟΝ ΟΜΗΡΟ, ΤΟΝ ΑΙΣΧΥΛΟ, ΤΟΝ ΔΑΝΤΗ

Τοῦ κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Ἡ Βίβλος, ἐκτός τῆς μανοδικῆς θρησκευτικῆς τῆς ἀξίας, εἶναι καὶ αἰσθητικὰ ἀπαράμιλλη. Συγκεκριμένα, στὰ ποιητικὰ μέρη τῆς. Σὲ ὁρισμένα, μάλιστα, ἀπ' αὐτά, βρίσκασαι μπροστὰ σὲ κορυφές λυρισμοῦ, πού ξεχωρίζουν ἀνάμεσα στὰ πρὸ θαυμαστά ἐπιτεύγματα κάθε καιροῦ καὶ τόπου.

Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, μαζί μὲ κάποιους ἀπὸ τοὺς Προφήτες, τὸ πρὸ ἐντυπωσιακὸ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη δημιουργημὰ εἶναι τὸ βιβλίον πού τιτλοφορεῖται «Ἰώδ». Εἶναι σχεδὸν ὁλόκληρο καμωμένο ἕμιστρα. Τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου πού στὴ γραφίδα του ὀφείλεται αὐτὸ τὸ τρόπο, δὲν μᾶς τὸ παρέδωσαν οἱ αἰῶνες. Καὶ ὅμως. Θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε θέση σιμὰ σ' ἐκεῖνα τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Δάντη. Γιατὶ πρόκειται γιὰ μὴν ἀπὸ τίς πρῶτες-πρῶτες μεγαλοφυΐες, πού στολίζουν τὴν Ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος.

Συναντᾶμε ἐδῶ μιὰ φλέβα ἀστείρευτη. Τὴ διακρίνουν χλιδὴ φαντασίας, εὐρηματικὰ φραστικὰ σχήματα, οἰστρος ἔμπνευσης, πάθος, ἐξελίξιση μέσα στὶς ἀδύσους τῆς ψυχῆς, δύναμη συμβολισμοῦ. Ἀπὸ στίχο σὲ στίχο, σὲ ἀναμένει ἡ ἐκπληξή, μ' ἓνα ἄθνατο φέγγος ντυμένη. Κάτι τὸ ἀληθινὰ θεανδρικό, πλασμένο μὲ τὴ συνεργίαν οὐρανοῦ καὶ γῆς. Διαβλέπεις καὶ ἐνδεχόμενα παρόμοια, θυσιζόμενα στὴ σιωπὴ κενῶν, καθὼς καὶ σὲ λεκτικὲς ἀλλοιώσεις. Γιατὶ ἡ χειρόγραφη παράδοση τοῦ ἔργου, στὰ ἐβραϊκὰ καὶ τὰ ἑλληνικὰ (ἢ φωνὴ τῶν Ο'), τὸ δέσσωσε δεινὰ ταλαιπωρημένο. Σὲ πολλὰ σημεῖα, ἡ καταληψὴ του δὲν εἶναι βέβαιη. Προσκόπτει σ' ἐρμηνευτικὰ αἰνίγματα, ἀλλοῦ δυσεπίλητα, ἀλλοῦ ἄλυτα ὡς τώρα.

Παρ' ὅλη ὅμως αὐτὴ τὴν καταστροφὴ, ὅ,τι ἀπομένει ἄθικτο ἀπὸ τὴ φθορὰ τοῦ χρόνου, — καὶ εἶναι πολὺ — ἀρκεῖ γιὰ νὰ θαμπώνει καὶ νὰ ἐκστασιάζει, μὲ τὴν εὐγένεια τῆς ὕψης του καὶ τὴν περ' ἀπὸ τὰ συνηθισμένα ἕρια λάμψη του.

Στὸν «Ἰώδ», μαζί μὲ τίς ἀσύγχριτες χάρες του σὰν ἔσματος, ὑποκλίνεται κανεὶς καὶ γιὰ τὴ θεολογία του. Θέμα τῆς, ἡ κακοπάθεια, στὸν παρόντα κόσμον, κανόνια γιὰ τοὺς ἀθῶους καὶ τοὺς δικαίους. Καὶ διδαγμαί τῆς, ἡ ὑπομονὴ πού τέλος βραβεύεται. Εἶναι ἓνα θαθὸ μυστήριο. Συμπλέκονται σ' αὐτὸ, δυσεξήγητες, οἱ θεῖες βουλές μὲ τίς ἀνθρώπινες μύχιες περιπέτειες. Ἡ ἀμφιβολία, μὲ πρόσωπο Μέδουσας, μᾶς ἀπειλεῖ κάθε τόσο μὲ θανάσιμον μούδι·σμα, καθὼς, διαβάζοντας, πασχίζουμε νὰ βροῦμε ἐπαναπαντικὴ ἀπάντηση στὰ ἐρωτηματικὰ πού ἀνακύπτουν. Τὰ πράγματα, στὴ ζωὴ, σπάνια εἶναι ἀπλά. Καὶ ἡ σοδαρή, ἡ ὄντως ὕψηλὴ Τέχνη, ἐξεικονίζοντας τα, σέβεται καὶ προβάλλει πιστὰ τὴν τραγικὴ πολλαπλότητά τους. Δὲν εἶναι ἀφέλης χρηστομάθεια.

Αὐτὸ συμβαίνει στὸν «Ἰώδ». Τὸν ἴδιον τὸν ἐπώνυμον ἥρωα, πού ἡ μνήμη τῆς Ἐκκλησίας τὸν στήνει μπροστὰ

στὶς γενεές μέσα στὴ μακάρια ἀκινήσια τοῦ καταξιωμένου Ἀγίου — τοῦ στεφανωμένου πλέον πρωταθλητῆ τῆς καρτερίας — δὲν ἀποδίνει τὸ βιβλίον παρὰ μὲς ἀπὸ τὰ φοβερά, ἀκρόγχευμα λυγίσματα τοῦ εἶναι του κάτω ἀπὸ τὰ πλήγματα τῆς δοκιμασίας. Πάντα ἰσχύει ἡ δοσμένη στὸν Παῦλον πληροφορία πὼς «ἡ δύναμις (τοῦ Θεοῦ) ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Β' Κορ. ιδ' 9).

Στὴ σκέψη λοιπὸν τοῦ ποιητῆ τοῦ «Ἰώδ», σοβεῖ πάντα ἡ ἀγωνία ἐνώπιον τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας, ἐνώπιον τοῦ ἀνθρώπινου γεγονότος. Καὶ τὸ εὐπεπτο μήνυμα περὶ μὲς ἀπὸ τριβόλους καὶ ἀκανθεῖς, μὲς ἀπὸ τίς ἀδυναμίες τῆς φύσης μας, πού ἡ θεία Χάρη παλεύει νὰ ἐξουδετερώσει.

Ἔτσι, τέλος, τὸ τόσο ἀπλό μάθημα, δίνεται μετωμένο μὲ ὅλη τὴ σημασία του καὶ ἀποδείχεται ἀληθινὰ ψυχοφελές. Τὸ ἐπιβάλλει ἡ γνησιότητα τοῦ τρόπου δόσης του, πράγμα ὀφειλόμενο στὴν ὁμορφίαν.

Ἐντυφώντας στὸν «Ἰώδ», ὑποβάλλεται ὁχι μόνο ἀπὸ τὸ δόγμα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἓνα ἐξάισιον τάλαντο. Ἡ ποιητικὴ ἀμφίεση, ἀξίζοντας τὴν ὕλη, δὲν τὴ σκεπάζει, τὴν ἐκφαίνει. Ἐξωραϊζει ἀκόμα καὶ τὸ ὑπὲρ-ὠραϊον.

Μ' αὐτὴ τὴν ἰδέαν, πού ἀνταποκρίνεται στὴν πραγματικότητα, ἄς μελετᾶμε τὸν «Ἰώδ». Θὰ δρέπουμε ἔτσι τὸ ἀκριβὸ γιὰ τὸν καθένα περιεχόμενό του, τὰ μυστικὰ ἄνθη αὐτοῦ τοῦ τμήματος τῆς γραπτῆς Ἀποκάλυψης. Πού θὰ πλουτίζουν τὸν ἔσω ἑαυτὸ μας μὲ «δαμὴν εὐωδίας» (Ἐφεσ. ε' 2), μὲ χυμοὺς αἰώνιας ζωῆς, μύρο τῶν λογισμῶν, τῶν αἰσθημάτων, τῶν πράξεών μας.

Ἔτσι καὶ ἐγὼ ὁ ταπεινὸς πασχίζω νὰ εἰσδύω στὰ βάθη αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ κειμένου. Συνεπαρμένος ἀπὸ τὸν Παράκλητο. Κοινωνώντας μὲ πόθο καὶ συντριβὴ τὰ σωτήρια φανερώματά του μὲς ἀπὸ τίς μολπές μᾶς τόσο μεγάλης Ποίησης.

Δὲν μ' ἐνοχλοῦν τὰ ἐμπόδια τῆς ἱστοριοφιλολογικῆς γνώσης. Δὲν πρέπει νὰ μᾶς σασιζοῦν, νὰ εἶναι ἀποθαρρυντικά. Ἄν ἡ θεία Πρόνοια τὰ ἐπέτρεψε, σημαίνει πὼς, γιὰ μᾶς, τοὺς ἀπλοὺς χριστιανοὺς, δὲν εἶναι ὀριστικὰ ἐπιζήματα. Τὸ βιβλίον αὐτὸ περισσεύει σ' ἐποικοδομητικὸ ὕλικόν. Μαθητεύοντας κανεὶς στὶς σελίδες του, ἔχει νὰ πάρει πολλὰ, ὁσόντα πρὸς πολλὰ, κάθε φορὰ πού ξανάρχεται σ' ἐπαφὴ μαζί του.

Αὐτὸ τὸν καιρὸ, ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» τυπώνει ἓνα ἐξομολογητικὸν ὑπόμνημά μου στὸν «Ἰώδ». Εἶναι ἀποκύημα μακρόχρονης τέτοιαις ἐπαφῆς. Γράφηκε μὲ ὅσο ἄδολη μπορούσα νὰ ἔχω ὑπόληψη στὴν οὐσία καὶ τὴ μορφὴ. Καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ, ἐπιδιώκω νὰ μεταγγίσω στὸν ἀναγνώστην ὅ,τι μετέλαθα.

Τὸ παρὸν σημείωμα ἄς θεωρηθεῖ ἓνα ἔξω ἀπὸ τὸ ὑπόμνημά μου προοίμιον.

Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΠΟΥΛΟΥΠΑΤΗ

“Όσοι διαβάξουν τὸ ἅγιο Εὐαγγέλιο θὰ θυμούνται τὴν περιπέτεια καὶ τὸν μεγάλο κίνδυνο ποὺ ἔζησαν οἱ Μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἐκεῖνη τὴ νύχτα, στὴν φουρτουνιασμένη θάλασσα τῆς Γαλιλαίας.

Δὲν ἦταν βέβαια οὔτε παράξενο οὔτε ἀνέλπιστο τὸ γεγονός: ἓνα καράβι μέσα στὴν τρικυμία. Ἀλλὰ οἱ τρικυμίες εἶναι γιὰ τὰ καράβια καὶ τὰ καράβια γιὰ τὶς τρικυμίες. Κάθε καράβι ἔχει τὴν ἱστορία του καὶ κάθε κεφάλαιο τῆς ἱστορίας αὐτῆς εἶναι καὶ μιὰ τρικυμία ποὺ πέρασε.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὸ καράβι τῆς ζωῆς. Κάθε καράβι τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἔχει καὶ αὐτὸ τὴν ἱστορία του. Καὶ δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ μιὰ ἱστορία τῶν τρικυμιῶν ποὺ πέρασε.

Ἀσφαλῶς δὲν ἦταν ἡ πρώτη τρικυμία ποὺ ἀντιμετώπιζαν οἱ Ἀπόστολοι. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὅμως εἶναι νύχτα. Καὶ τῆς νύχτας τὰ κύματα εἶναι πάντοτε πιὸ σκοτεινά καὶ πιὸ ἄγρια. Καὶ τὸ χειρότερο ἀκόμη, ὅτι τώρα στὸ καράβι τοὺς δὲ βρισκόταν ὁ Χριστός! Σκοτάδι γύρω τοὺς καὶ ὁ Ἰησοῦς μακρῶς!

Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ φοβερὴ ὥρα τοῦ μεγάλου κινδύνου δὲν εἶναι κάτι ἀσυνήθιστο στὴ ζωὴ τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι πολλὲς οἱ τρικυμίες, ποὺ ἡ θέσις τοῦ Χριστοῦ μέσα στὸ καράβι εἶναι κενή, ἢ φαίνεται πὼς εἶναι κενή. Καὶ πολὺ πιὸ τρομερὴ ἀπὸ τὴν τρικυμία εἶναι ἡ κενὴ θέσις δίπλα μας. Εἶναι τὸ αἰσθηματικὸς μονώσεως καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως. Εἶναι ὁ κρύος φόβος ποὺ γλιστροῦ μέσα στὴν καρδιά, ὅτι ἀποτραβήχθηκε ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴ ζωὴ μας καὶ μᾶς ἄφησε μόνους...

Ἔτσι ἐνοιῶσαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐκεῖνη τὴ φοβερὴ νύχτα. Δὲν μπορούσαν νὰ ὑποπτευθοῦν, ὅτι ὁ Κύριος ἐπέτρεψε αὐτὴ τὴν καινούργια πλοκὴ τῶν περιστάσεων, γιὰ νὰ τοὺς ἀνεβάσῃ ἓνα σκαλοπάτι ψηλότερα στὴ ζωὴ τῆς πίστεως. Γιὰ νὰ τοὺς ὑποδείξῃ, ὅτι τὰ μάτια τοὺς ἔβλεπαν λάθος, ὅτι δὲν ὑπῆρχε κενὴ θέσις στὴν ψαρόβαρκα τοὺς, ὅτι στὴν πραγματικότητα, ποτὲ ὁ Χριστὸς δὲν βρίσκεται μακρῶς ἀπὸ τοὺς δικούς Του.

Πολὺ σπουδαῖο τὸ μάθημα αὐτὸ γιὰ τὴ ζωὴ μας. Δὲν εἶναι ὅμοιες οἱ τρικυμίες τῆς ζωῆς. Ἡ ἴδια ψαρόβαρκα, ἡ ἴδια λίμνη, ὁ ἴδιος ρυθμὸς τῆς ζωῆς. Ἐμφανικὰ ὅμως μιὰ καινούργια, ἀνέλπιστη τρικυμία χτυπᾷ τὸ καράβι μας. Ἐνας καινούργιος πειρασμὸς μᾶς αἰφνιδιάζει. Μιὰ καινούργια δοκιμασία μᾶς ἐπισκέπτεται. Οἱ συνθήκες τῆς ζωῆς μετα-

βάλλονται, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς παραμένει ὁ ἴδιος!

Ὁ Χριστὸς δὲν ξεγέλασε ποτὲ κανέναν, καλώντας τον σὲ μιὰ εὐκολὴ, ἀκίνδυνη, ἀνετη ζωὴ. Ἡ πρόσκλησίς Του ἦταν ἐξ ἀρχῆς καὶ εἶναι πάντοτε ἡ ἴδια: «Ὁποῖος θέλει νὰ ἔλθῃ μαζί μου, ἄς φορτωθῇ τὸ σταυρὸ του καὶ ἄς μὲ ἀκολουθῇ». Ἄν ὑπάρχῃ κάποια προνομιούχος μεταχείρισις γιὰ τὸ καράβι τοῦ Χριστιανοῦ, αὐτὴ εἶναι, πὼς θὰ τὸ χτυπήσουν καὶ μερικὲς τρικυμίες, ποὺ ἀφήνουν ἀθικτα τὰ καράβια τοῦ κόσμου!

Αὐτὰ ὅλα εἶναι ἀνεξήγητα καὶ ἀκατανόητα γιὰ τὸ λογικὸ καὶ τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτὸ ἀνέκαθεν, ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια μέχρι σήμερα, ὑπάρχει τὸ «γιατί» τοῦ πόνου καὶ τῆς θλίψεως. Αὐτὸ τὸ πανανθρώπινο «γιατί» δὲν βρέθηκε καρδιά, ποὺ νὰ μὴν αἰσθάνθηκε κάποτε τὸ βάρος του. Ἀκόμη καὶ στοῦ Χριστοῦ μας τὰ χεῖλη ἤρθε στιγμὴ ποὺ ἀνέβηκε αὐτὸ τὸ «γιατί». Σ' ἐκεῖνη τὴν τρομερὴ ὥρα τοῦ Σταυροῦ, ὅταν ὁ πόνος ἀγγίξε τὸ πιὸ τρυφερὸ Του νεῦρο, σὰν εἶδε ξαφνικὰ καὶ τὸν Πατέρα του ἀκόμη, ἔστω καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ, ν' ἀποστρέφῃ τὸ βλέμμα Του ἀπὸ πάνω Του, καθὼς ἦταν φορτωμένος μὲ τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου, ἢ ἀνθρώπινη καρδιά Του δὲν ἀνθεξε καὶ μοιράσθηκε μὲ τὴ δική μας τὴν καρδιά καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν πείρα τῆς καὶ βγήκε ἀπὸ τὰ πανάγια χεῖλη Του ἡ ἀγωνιώδης κραυγὴ: «Θεέ μου, Θεέ μου, γιατί μὲ ἐγκατέλειπες;».

Βέβαια, ὑπάρχει μιὰ πρώτη ἀπάντησις, ποὺ πολλὲς φορὲς καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι κάνουν τὸ λάθος νὰ τὴν γενικεύουν ἀπόλυτα: ὅτι κάθε πόνος καὶ κάθε τρικυμία τῆς ζωῆς εἶναι ἡ συνέπεια κάποιας συγκεκριμένης, προσωπικῆς ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ, δυστυχῶς, εἶναι πολλὲς φορὲς ἀλήθεια: Ὁρισμένα ἀπὸ τὰ δάκρυα, τὶς πικρίες, τὶς τρικυμίες τῆς ζωῆς, τὶς προκαλέσαμε ἑμεῖς οἱ ἴδιοι μὲ τὴν ἀνόητη, ἀπρόσεχτη ἢ καὶ ἁμαρτωλὴ συμπεριφορὰ μας. Καὶ γι' αὐτὸ, ἡ πρώτη δουλειά μας εἶναι νὰ ἀσκήσουμε ἓναν εἰλικρινῆ ἔλεγχο στὴν καρδιά μας. Νὰ πάρουμε τὸ μονοπάτι πρὸς τὰ πίσω καὶ πρὸς τὸ βάθος, ὅσοδήποτε καὶ ἂν μᾶς εἶναι αὐτὸ ὀδυνηρὸ, μὲχρις ὅπου ἀνακαλύψουμε τὴν αἰτία τοῦ κακοῦ. Καὶ τότε ν' ἀναγνωρίσουμε τὴν εὐθύνῃ μας, νὰ ταπεινωθοῦμε καὶ νὰ ὁμολογήσουμε τὸ σφάλμα μας ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καὶ νὰ ἐπανορθώσουμε τὸ κακὸ, ποὺ ἡ ἁμαρτία μας προξένησε στὴ ζωὴ ἄλλων ἀνθρώπων...

Στὴ ζωὴ ὅμως τοῦ Χριστιανοῦ ὑπάρχουν καὶ οἱ ἄλλες τρικυμίες. Κάθε τρικυμία δὲν εἶναι ἀναγκαστικὰ ἢ ἄμεση συνέπεια μιᾶς συγκεκριμένης ἁμαρτίας στὴ ζωὴ μας. Ὅλα τὰ καράβια πλέουν στὸ ἴδιο πέλαγος καὶ τὸ πέλαγος αὐτὸ τὸ ἔχει ταραξί ἢ ἁμαρτία. Καὶ τὸ δικὸ μας τὸ καράβι, μαζί μὲ ἄλλα καράβια, θὰ μοιρασθῇ τὴν τρικυμία, ποὺ προκαλέσει ἢ ἁμαρτία κάποιου ἄλλου ἀνθρώπου. Γιὰ τὸ Χριστιανὸ ὅμως ἡ τρικυμία εἶναι δάσκαλος. Εἶναι πειρασμός, ἀνέλπιστος, ἀνεπιθύμητος, ἀλλὰ πραγματικὸς φορεὺς εὐλογιῶν. Πειρίεργο, ἀλλὰ πραγματικὸ: ἀπὸ τὶς τρικυμίες βγαίνουν πιὸ δυνατὰ τὰ καράβια τοῦ Θεοῦ. Ὑπάρχουν καὶ εὐλογημένες τρικυμίες! Εἶναι οἱ μεταμφιεσμένες εὐλογίες τοῦ Θεοῦ!

Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔγινε καὶ μὲ τὴν νυχτερινὴ ἐκεῖνη τρικυμία ποὺ ἔζησαν οἱ Μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ. Εἶχε μιὰ ἀνέλπιστη καὶ χαροποιὴ συνέπεια. Τὴν ὥρα ποὺ ἀγωνίζονταν πάνω στὸ κουτὶ καὶ ὁ παγερὸς φόβος γλιστροῦσε μέσα στὴν καρδιά τους, ὁ Χριστὸς ἦταν κοντὰ τους, χωρὶς νὰ Τὸν βλέπουν. Ὅπως συμβαίνει καὶ στὴ δική μας τὴ ζωὴ: ἡ ἀπόστασις, τὸ σκοτάδι, οἱ περιστάσεις κρύβουν πολλὲς φορὲς τὸν Χριστὸ ἀπὸ τὰ μάτια μας. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει καμμιά περίστασις, ποὺ θὰ μπορούσε νὰ κρύψῃ ἡμᾶς ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Χριστοῦ.

Ναί, ἀδελφέ μου. Ὅταν αἰσθάνεσαι, ὅτι κανένας δὲ βρίσκεται πλάι σου, ὅτι κανένας δὲν μορεῖ νὰ καταλάβῃ τὸν πόνο σου, τὴ δυσκολία σου, τὸ πρόβλημά σου, τότε ἀκριβῶς νὰ θυμᾶσαι ὅτι ὁ Χριστὸς σὲ βλέπει καὶ σὲ παρακολουθεῖ. Ἄν οἱ ἄνθρωποι σὲ ἐγκατέλειψαν, Ἐκεῖνος ποτὲ δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλείψῃ. Ἐκεῖνος εἶναι ὁ Φίλος, ποὺ μένει καὶ θὰ μείνῃ ὡς στὸ τέλος στὸ πλευρὸ σου. Μόνον ποὺ συνηθίζει νὰ ἔρχεται κοντὰ μας, ἰδίως τὴν ὥρα τοῦ μεγάλου κινδύνου καὶ τῆς μεγάλης θλίψεως, ἀπὸ δρόμο ποὺ δὲν Τὸν περιμένουμε. Ὅπως ἔγινε καὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους, ποὺ Τὸν εἶδαν νὰ ἔρχεται κοντὰ τους, περπατώντας πάνω στὰ κύματα καὶ «ἀπὸ τοῦ φόβου ἐκράξαν»!...

Ἄς μὴ τὸ ξεχνοῦμε ποτὲ αὐτὸ τὸ πολύτιμο μάθημα. Ἄς τὸ ἐπαναλάβουμε συνεχῶς στὴ δύσπιστη καρδιά μας: ἡ ὥρα τοῦ μεγάλου κινδύνου μας, ἡ ὥρα τοῦ πόνου καὶ τοῦ πειρασμοῦ μας, ἡ ὥρα τῆς ἐγκαταλείψεώς μας, εἶναι ἡ ὥρα ποὺ στὴν ψαρόβαρκα τῆς ζωῆς μας, ἀπὸ ἓνα πολὺ ἀπίθανο μονοπάτι, ἐτοιμάζεται νὰ ἐπιβιβασθῇ ὁ Χριστὸς.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰδέσειμ. Ν. Π. Γιά τήν τέλεσι τῆς θείας λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Σαββάτου στό κουδούκλιο τοῦ ἐπιταφίου γράψαμε διεξοδικά στήν ἀπάντησι: στήν ὑπ' ἀριθ. 357 ἐρώτησι. Δέν ἔχουμε τίποτε περισσότερο νά εἰποῦμε. Ἡ θεία λειτουργία τελεῖται πάντοτε στήν ἀγία τράπεζα. Ἡ τέλεσις τῆς στό κουδούκλιο τοῦ ἐπιταφίου εἶναι ἄγνωστη στή λειτουργική μας παράδοσι καί ὀφείλεται σέ σειρά παρανοήσεων καί τῶν τελουμένων κατὰ τή Μεγάλη Παρασκευή καί κατὰ τὸ Μέγα Σάββατο καί τοῦ τι ἀκριβῶς εἶναι τὸ κουδούκλιο τοῦ ἐπιταφίου. Κατὰ τὸν ἑσπερινὸ τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς δέν γίνεται ἡ ταφή τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ ἡ ἀποκαθήλωσις Του, γι' αὐτὸ καί ἔτσι ὀνομάζεται παραδοσιακὰ ἡ ἀκολουθία αὐτή. Ὁ ἐπιτάφιος ἐκτίθεται κατὰ τὰ ἀπόστιχα εἰς προσκύνησιν, δέν «θάπτεται». Ὁ ὄρθρος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου εἶναι, κατὰ κάποιον τρόπο, ἡ «νεκρώσιμος ἀκολουθία» τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐκφορά του γίνεται κατὰ τὸ ἀσματικὸ τρισάγιο τῆς δοξολογίας καί ἡ ταφή του κατὰ τὰ ἀπολυτικά μετὰ τῆς δοξολογίας. Τὸ κουδούκλιο δέν εἶναι ὁ τάφος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ἡ νεκρική του κλίνη, ὁ «λίθος τῆς ἀποκαθήλωσεως». Ἡ ἀγία τράπεζα εἶναι ὁ τάφος τοῦ Χριστοῦ, στὸν ὁποῖον καί «θάπτεται» καί ἀπὸ τὸν ὁποῖον βγαίνει τὸ ἀνέσπερον φῶς τῆς ἀναστάσεως κατὰ τὴ νύκτα τοῦ Πάσχα.

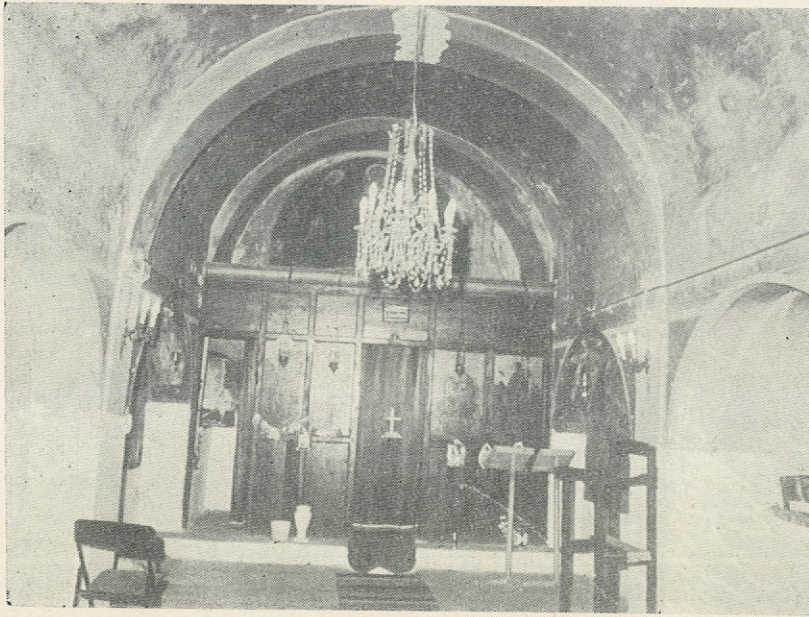
Αἰδέσειμ. Ἰ. Κόλλιαν. Ἡ μόνη ὀρθὴ ἀπάντησις τοῦ χοροῦ στό «Ἀντιλαδοῦ, σῶσον... τῆ σῆ χάριτι», ὅπως πολὺ ὀρθὰ τὸ ἐκθέτετε, εἶναι τὸ «Κύριε, ἐλέησον» καί ὄχι τὸ «Ἀμήν», ποὺ κακῶς συνηθίζουν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ψάλτες. Δέν ξέρω ἀπὸ ποῦ προήλθε τὸ σφάλμα αὐτό, ποὺ διαδίδεται συνεχῶς μὲ τὴ μετάδοσι τῆς θείας λειτουργίας ἀπὸ ραδιοφώνου. Τὸ «Ἀμήν» κατακλείει μόνον τὶς ἱερατικὰς ἐκφωνήσεις (τὸ «... καί εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων»), ἐνφ' οὗτο «Κύριε, ἐλέησον» ἀποτελεῖ ἀπάντησι τοῦ λαοῦ σ' ὅλας τὶς διακονικὰς προτροπὰς τῶν συναπτῶν. Γι' αὐτὸ τὸ θέμα γράψαμε στήν ὑπ' ἀριθμ. 288

ἀπάντησι. Ὡς ἐκεῖ φθάνει ἡ ἀρμοδιότητα καί ἐκεῖ τελειώνει ἡ εὐθύνη τοῦ γράψαντος.

Αἰδέσειμ. Σ. Μπακλατζῆν. Γιά τὴν ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ καί τὴν καθαγιαστικὴ εὐχή τῆς γράψαμε ἐκτενῶς στήν ὑπ' ἀριθμ. 167 ἀπάντησι καί προσφάτως ἐπανήλθαμε στή στήλη τῆς ἀλληλογραφίας. Δέν νοεῖται ἁγιασμὸς ὕδατος χωρὶς καθαγιαστικὴ εὐχή. Στὸ «Μικρὸ Εὐχολόγιον» ἐκδόσεως Ἀποστολικῆς Διακονίας 1972, σελ. 13-15 (ὅπως καί σ' ὅλας τὶς ἄλλες ἐκδόσεις τῶν «Ἀγιασματῶν») ὑπάρχει ἡ μεγάλη καθαγιαστικὴ εὐχή «Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλή καί θαυμαστός τοῖς ἔργοις...». Σὲ ἄλλες ἐκδόσεις ὑπάρχει καί ἡ λεγομένη «Ἀγιορειτικὴ» εὐχή «Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καί ὕψιστος, ὁ ἐν τριάδι ἅγιο προσκυνούμενος...». Σύντομες ἀρχαιότερες καί ὠραιότερες εὐχὲς ἁγιασμοῦ βρίσκονται σὲ διάφορα χειρόγραφα. Περισσότερα γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ μπορεῖτε νά βρῆτε σ' ἓνα εἰδικὸ φυλλάδιον μὲ τίτλο: «Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ», Θεσσαλονίκη 1978, στή σειρά «Κείμενα Λειτουργικῆς». Ἡ εὐχὴ τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ δὲ μπορεῖ νά λεχθῆ στὸ μικρὸ ἁγιασμό. Αὐτὴ λέγεται μόνον δύο φορές τὸ χρόνο κατὰ τὴν τέλεσι τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ, τὴν παραμονὴ καί τὴν ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τῶν Θεοφανείων.

Αἰδέσειμ. Ν. Π. Σ. Τὸ θέμα τῆς διαδοχῆς τῶν εὐαγγελικῶν περικοπῶν τῶν Κυριακῶν τοῦ Λουκᾶ εἶναι παρὰ πολὺ πολὺπλοκόν. Προσπαθήσαμε νά τὸ διαφωτίσουμε διὰ μακρῶν στήν ἀπάντησι: στήν ὑπ' ἀριθμ. 179 ἐρώτησι, ποὺ δημοσιεύθηκε πρὸ ἐτῶν. Θὰ πῆγαίνε σὲ μάκρος ἂν ἐπιχειρούσαμε ἔστω καί μὲ λίγα λόγια νά συνοψίσουμε ὅσα στήν ἀνωτέρω ἀπάντησι ἀναπτύξαμε. Γι' αὐτὸ περιοριζόμεστε νά σᾶς παραπέμψουμε σ' αὐτή. Τὸ ζήτημα θεωρητικὰ παρουσιάζει πολὺ ἐνδιαφέρον. Πρακτικῶς ὅμως δέν ὑπάρχει σήμερα πρόβλημα, γιὰτὶ στὰ «Ἡμερολόγια - Τυπικά», ποὺ ἐκδίδονται κάθε χρόνο, βρίσκει ὁ ἱερεὺς ἐπίσημον καί ἀσφαλῆ ὁδηγὸ στὸ ποῖα περικοπὴ πρέπει: κάθε φορὰ νά διαβάσῃ. Παλαιότερα δέν ἦταν σπάνια τὰ σφάλματα, ποὺ ταλαιπωροῦσαν ἱερεῖς καί ἱεροκήρυκες.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 170 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ, ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΤΗΣ ΟΣΙΑΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΟΓΡΕΖΑ

Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΕΡΟΥΣΗ

Περισσότερες ἀπὸ τριακόσιες ἐκκλησίες, μοναστήρια, μετόχια κι ἄλλα μικρὰ ἐκκλησάκια ὑπῆρχαν σκορπισμένα μέσα στὴν Ἀττικὴ γῆ, μέχρι τὶς τελευταῖες δεκαετίες τῆς τουρκοκρατίας.

Ἄλλα βυζαντινὰ κι ἄλλα μεταβυζαντινὰ, ἦταν ὡραῖα ἀρχιτεκτονικὰ δημιουργήματα πὺ θύμιζαν τὴν ἱστορία τῆς Ἀθήνας καὶ τὴ δόξα τῆς Ἐκκλησίας στὶς δύσκολες καὶ στὶς εὐτυχημένες ἐποχὲς τοῦ Γένους.

Ἐσχωριστά, σὲ πολλὰ ἀπὸ τὰ μοναστήρια τῆς Ἀθήνας καὶ τῆς γύρω περιοχῆς, ἔζησαν, μόνασαν καὶ δίδαξαν σοφοὶ κληρικοὶ καὶ δάσκαλοι τοῦ Γένους, πὺ ἀγρυπνοὶ, μέρα καὶ νύχτα, διατηροῦσαν καὶ μετὰδιναν τὸ φῶς τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Κρατοῦσαν ζωντανὴ τὴν ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ παράδοση στὴ συνείδηση τῆς νεότητος. Καὶ ὅταν ἦρθε ἡ «ὄρα» ἔγιναν ἐπάλξεις πνευματικῆς καὶ ταμπούρια τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ.

«Τὰ περισσότερα ὅμως εἶναι ἀπλὰ καὶ φτωχὰ ἐκκλησάκια κτισμένα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας, ἀνάλογα πρὸς τὴν ψυχικὴν καὶ ὄλικην κατάστασιν τῶν κατοίκων αὐτῶν τῶν χρόνων. Εἶναι τὰ κανδηλάκια, εἰς τὰ ὁποῖα καίει χαμηλωμένη καὶ ταπεινὴ ἡ φλόγα τῆς πίστεως. Καὶ ξεύρομε ὅτι, ἀν ἀπὸ τὸν λύχον τῆς ἑλληνικῆς παιδείας μετεδόθη εἰς τὰς ψυχὰς τῆς μορφωμένης τάξεως τοῦ ἑλληνισμοῦ ἡ φλόγα τῆς ἐλευθερίας, τὰ κανδηλάκια αὐτὰ εἶναι πὺ μετέδωσαν τὴν ἴδια φλόγα εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ πλήθους τῶν ὑποδούλων».

Ἐνα τέτοιο μικρὸ ἐκκλησάκι εἶναι καὶ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, μετόχι παλαιότερα τῆς Ὁσίας Φιλοθέης τῆς Ἀθηναίας.

Βρίσκεται στὴν περιοχή τῆς Καλογρέζας (Χαλάνδρι), στὸ χεῖμα Χαροκόπου, κοντὰ στὴν παλιὰ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Λαυρίου, ἀριστερὰ τοῦ δρόμου πρὸς τὴν Κηφισιά, μετὰ ἀπὸ τὴ νέα γέφυρα. Χωμένο μέσα στὴν πλούσια θλάστηση τῆς περιοχῆς ἀποτελεῖ, μὲ τὸ γύρω περιβάλλον, τὰ λίγα ἔρείπια ἀπὸ παλιὰ κτίσματα καὶ τὰ παλιὰ κελιά τοῦ μοναστηριοῦ, ἱερὴ μνήμη μιᾶς ἱστορίας γεμάτης ἀπὸ εὐλάβεια, δόξα καὶ πνευματικῆς συγκινήσεις.

Εἶναι μιὰ ἐκκλησιὰ μονόκλιτη, θολωτὴ βασιλική, πὺ φέρνει ἐνισχυμένες ζῶνες κατὰ τὸ θόλο, καὶ τυφλὰ τόξα στὸ ἐσωτερικὸ τῶν μακρῶν πλευρῶν.

Γιὰ τὸ μετόχι αὐτὸ καὶ τὴν κητόρισσά τοῦ Ὁσία Φιλοθέη τὴν Ἀθηναία, γράφει ἡ μακαριστὴ Εὐαγγελία Κ. Φραγκάκη:

«Ἡ παράδοση τὴν θέλει (τὴν Ὁσία Φιλοθέη) «κοιμηθεῖσαν» στὴν κρύπτη τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς μετοχίου Καλογρέζας, ἀπ' ἔπου καὶ θὰ μεταφέρθηκε τὸ ἱερό τῆς σκήνωμα στὴν Ἀθήνα. Θέλομε νὰ πιστέψωμε στὴν παράδοση, γιατί εἶναι καὶ εὐλογοφανῆς. Ἡ Ὁσία κατὰ τὴ γνώμη μας, ... κακοποιήθηκε στὸ ἐκκλησάκι τῶν Πατησίων καὶ μεταφέρθηκε στὴν κρύπτη τῆς Καλογρέζας, ἔπου καὶ

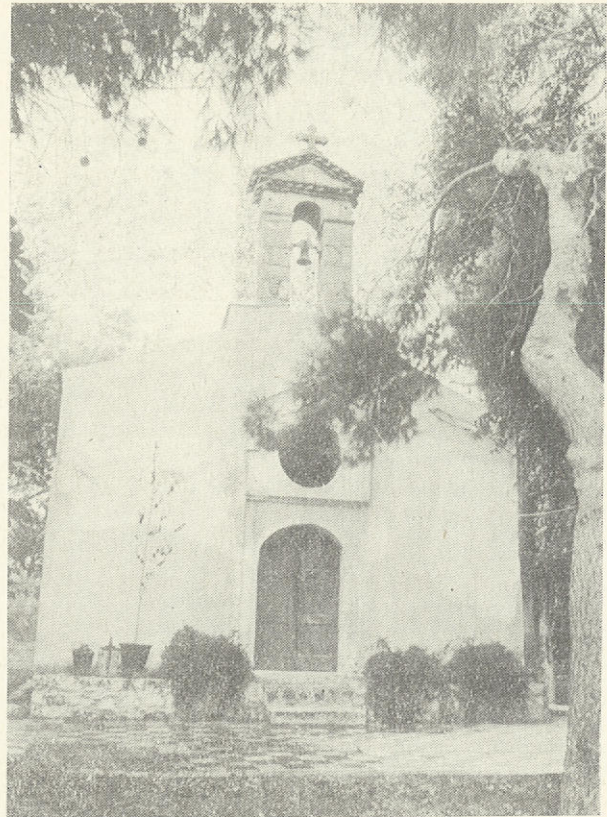
έτελεύτησε. Σ' αυτό μας έκισχύει και ή πληροφορία τής κ. Μαρίας Χαροκόπου θυγατρής Εύρ. Χοϊδά, τελευταίας ιδιοκτητριάς του Μετοχίου. Η κ. Χαροκόπου μας δίδει να ξέρουμε καθώς κι εκείνη ήκουσε από τον πατέρα της και άλλους γεροντώτερους από κείνον, πώς στην κρύπτη τής Καλογρέζας έτάφη ή Όσία. Άπ' έδω λοιπόν θα μεταφέρθηκε τό σκήνωμά Της στην έκκλησία του Άγίου Άνδρέου τής Άθήνας και έτάφη στο δεξιό μέρος του Άγίου Βήματος.

Λίγοι Άθηναίοι γνωρίζουν την ύπαρξη του ιστορικού αυτού χτισματος τής Όρθοδοξίας στην αθηναϊκή γη. Κι ακόμα ότι συνδέεται τόσο στενά με τή μορφή μιάς από τις πιο σημαντικές γυναίκες τής τουρκοκρατημένης πρωτεύουσας (1522-1589).

Αυτό συμβαίνει, γιατί δυο αιώνες τώρα, συστηματικά και ύπουλα, άνθρωποι επιτήδειοι, ξένοι και ντόπιοι, προσπαθούν να καταστρέψουν ή να εξαφανίσουν τή θυζαντινή και πνευματική μας κληρονομιά. Νά άποσυνδέσουν τό λαό από τις ρίζες του και τό παρελθόν του που τον κράτησε όρθιο σέ κείνη, τή σκοτεινή περίοδο τής τουρκοκρατίας. Έπιζητούν, αν είναι δυνατό, να σταματήσουν τήν Ιστορία. Νά γυρίσουν πίσω στην άρχαιότητα, γιατί εκεί, όπως υποστηρίζουν, «βρίσκεται» μόνο ή Ελλάδα. Φτάνουν στον παραλογισμό να πιστεύουν, πώς μετά τον Περικλή δέν υπάρχει άλλος ιστορικός χώρος! Πηγαίνουμε άμέσως στον Όθωνα! Μιά έμμονη δηλαδή άρχαιολατρεία που θυσίασε στο θωμό της άμύθητους θησαυρούς τής πρόσφατης παράδοσής μας. Μιά καταλυτική λαίλαπα που εξαφάνισε άρχιτεκτονικά, ζωγραφικά, λαϊκά και άλλα κειμήλια άνυπολόγιστης αξίας για τήν παιδεία, τήν ταυτότητα και τή φυσιογνωμία του Έθνους και του λαού μας.

Όμως «δέν μπορεί κανείς να καταλάβει τό παρόν, αν δέν γνωρίζει τό παρελθόν. Οι σημερινοί νέοι, έχουν μια στάση άδιαφορίας, άρνησης άπέναντι στο παρελθόν, κι αυτό είναι ή αίτία πολλών και μεγάλων λαθών», είπε ο Άντονι Μπέρτζες, Άγγλος συγγραφέας.

Και πραγματικά. Η γνώση του άμμου και του άπώτερου παρελθόντος και μάλιστα εκείνου που συνδέεται με τις πνευματικές και θωματικές ρίζες μας, όπως είναι ή θρησκευτική μας παράδοση, άποτελεί στις μέρες μας υπαρξιακή ανάγκη.

Τό Μετόχι, τά Εισόδια τής Θεοτόκου, όπως βρίσκεται σήμερα, δίχως τά κελιά του. Άνήκει στην κ. Μ. Χαροκόπου κληρονόμο και κόρη του Εύρ. Χοϊδά.

Και είναι άμετακίνητο χρέος μας, ο πλούτος αυτός τής αισθητικής και μυστικής θωπείας, που οιστηρηλατεί και υπερσπλίζε: τήν ψυχή και τήν ένότητα του Γένους να άνακαλυφτεί και να αξιολογηθεί. Μέσα στη ζοφότητα του παρόντος καιρού αυτός θα δώσει αισιοδοξία, ήθικη γαλήνη και θα προδιαγράψει τους όρίζοντες του μέλλοντος.

Και είναι: πιότερο κι από βέβαιιο πώς τά «στέκια» αυτά, τά τειμένη τής Όρθοδοξίας, όπως τό έκκλησάκι τής Όσίας Φιλοθέης, τά Εισόδια τής Θεοτόκου, θα είναι ακόμα μια έπαλξη άπροσπέλαστη στο σκοπό μας. Θα είναι ή νίκη του φωτός στις άθλιες πράξεις των ανθρώπων. Η ώριμότητα τής πίστης στους διασμούς τής Ιστορίας, τής ύλοφροσύνης και τής άθείας.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ»

15νθήμερη Έφημερίδα τής Άποστολικής Διακονίας. Είναι τό πνευματικό, μαχητικό όργανο του κάθε χριστιανού. Πληροφορεί, έννημερώνει και κατατοπίζει τό λαό πάνω σ' όλα τά έκκλησιαστικά, πνευματικά και θρησκευτικά ζητήματα που άπασχολούν τον σύγχρονο άνθρωπο. Κυκλοφορεί τήν 1η και 16 κάθε μήνα. Έτησία συνδρομή 300 δρχ. Καθήκον των έφημερίων είναι ή έγγραφη συνδρομητών.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ (ΚΔ' ΟΙΚΟΙ) ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΑΓΙΩΝ *

(Ποιήματα μοναχών ύμνογράφων)

Τοῦ κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

10. Χριστοφόρος μοναχός Ἰβηροσκητιώτης. Δηλ. κελλιώτης στή σκήτη τῶν Ἰβήρων. Ἐγραψε χαιρετισμούς «εἰς τὸν Τίμιον Ἐνδοξον Προφήτην Πρόδρομον καὶ Βαπτιστὴν Ἰωάννην». Βλ. Χαιρετισμοὶ καὶ Παρακλητικὸς Κανὼν εἰς τὸν Τίμιον Ἐνδοξον Προφήτην Πρόδρομον καὶ Βαπτιστὴν Ἰωάννην, ὑπὸ Χριστοφύρου μοναχοῦ Ἰβηροσκητιώτου, Ἄγιον Ὅρος χ.χ. (σύγχρονη ἔκδοση).

11. Νήφων μοναχός Ἰβηροσκητιώτης. Δηλ. κελλιώτης στή σκήτη τῶν Ἰβήρων. Συνέθεσε χαιρετισμούς «εἰς τοὺς Ἁγίους Μεγαλομάρτυρας Μηνᾶν, Βίκτωρα καὶ Βικέντιον» (Βλ. Χαιρετισμοὶ καὶ Παρακλητικὸς Κανὼν εἰς τὸν Μεγαλομάρτυρα καὶ θαυματουργὸν Ἄγιον Μηνᾶν, Ἄγιον Ὅρος, χ.χ. — σύγχρονη ἔκδοση, — σσ. 3-15). Καὶ χαιρετισμούς «εἰς τὸν Ἄγιον Ἱερομάρτυρα Χαράλαμπον τὸν θαυματουργόν» (Βλ. Χαιρετισμοὶ εἰς τὸν Ἄγιον Ἱερομάρτυρα Χαράλαμπον τὸν θαυματουργόν, ὑπὸ Νήφωνος μοναχοῦ Ἰβηροσκητιώτου, Ἄγιον Ὅρος, χ.χ., σύγχρονη ἔκδοση)⁵².

12. Γεράσιμος Ἰβηροσκητιώτης. Δηλ. κελλιώτης στή σκήτη τῶν Ἰβήρων. Ἀπὸ τῆ Νάξου, ἔγραψε χαιρετισμούς στὸν Ἄγιο Ἱερώνυμο⁵³.

13. Ραφαήλ Καψοκαλυβίτης. Ἄγιορείτης, τῆς σκήτης τῶν Καψοκαλυβίων στήν ἔρημο τοῦ Ἄθω. Ποιητὴς χαιρετισμῶν στήν Ἁγία Βαρβάρα⁵⁴.

14. Ἀντώνιος Νεοσκητιώτης. Ἄγιορείτης, τῆς Νέας Σκήτης. Ποιητὴς χαιρετισμῶν στὸν Ἄγιο Ἀνδρέα⁵⁵.

15. Ἱερομόναχος Ἰωάννης Δανιηλίδης. Ἄγιορείτης, στὰ Κατουνάκια (ἔρημος

Ἁγίου Ὁρους). Ἐγραψε χαιρετισμούς στοὺς Τρεῖς Ἱεράρχες⁵⁶.

16. Νεκτάριος Μητροπολίτης Πενταπόλεως. Ἀνακηρύχθηκε ἅγιος τὸ 1961 (Βλ. Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου: Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος Αἰγίνης ὁ θαυματουργός, ὁ βίος καὶ τὸ ἔργο του 1846-1920, Θεσσαλονίκη 1979, σσ. 9-10). Ἐγραψε χαιρετισμούς «εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον» (ἐντεταμένους σὲ μέτρο ἰαμβικό). Μαζί μὲ ἄλλους ὕμνους του περιλαμβάνονται στὸ «Θεοτοκῆριο ἤτοι ὠδαὶ καὶ ὕμνοι πρὸς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν» ὑπὸ Μητροπολίτου Πενταπόλεως Νεκταρίου, Διευθυντοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ριζαρείου Σχολῆς, ἔκδοσις τρίτη ἐπιρρυθμένη, («Τὴν Θεοτόκον ἐν ὕμνοις μεγαλύνωμεν»), ἐν Καστέλλῳ, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κισάμου καὶ Σελίνου, 1967, σσ. 33-41. (Βλ. ἄλλους χαιρετισμούς τοῦ θαυματουργοῦ Ἁγίου καὶ στίς σσ. 17-19, 24-28, 55-59, 244-245, τοῦ ἴδιου βιβλίου). Τόση ἦταν ἡ ἀγάπη τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νεκταρίου πρὸς τὴν Παναγίαν, ὥστε συνέθεσε 105 ὠδές, 53 ὕμνους καὶ 9 κανόνες, γιὰ νὰ τὴν ὑμνήσῃ. Οἱ στίχοι του ἀγιοποιοῦν τὸ πλούσιο ὕλικό τῆς ὕμνογραφικῆς μας παράδοσης καὶ ἀναδίδουν πραγματικὰ ὁσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς:

*Χαῖρε βουλῆς θείας ἀπορορήτου μύστις,
Χαῖρε σιγῆς καλῆς δεομένων πίστις.
Χαῖρε θαυμάτων Χριστοῦ τὸ προοίμιον,
Χαῖρε δογμάτων Αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον.
Χαῖρε κλίμαξ, δι' ἧς κατέβη ὁ Θεός,
Χαῖρε γέφυρα εἰς πόλον μετάγουσα.
Χαῖρε ἀγγέλων θαῦμα πολυθρόλητον,
Χαῖρε δαιμόνων τραῦμα πολυθρήμητον.
Χαῖρε τὸ φῶς ἀρορήτως ἠ γεννήσασα,
Χαῖρε τὸ πῶς μηδένα ἠ διδάξασα.
Χαῖρε γνώσιν σοφῶν ἠ ὑπερβαίνουσα,
Χαῖρε πιστῶν τὰς φρένας καταναγάζουσα,*

Χαῖρε νόμφη ἀνύμφευτε (σσ. 33-34).

17. Μητροπολίτης Μηθύμνης Ἰάκωβος (γενν. τὸ 1911 στὸ Πλωμάρι Λέσβου). Ὑπῆρξε

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 155 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13-14 τεύχους.

52. Χαρακτηρισμὸ τοῦ ὕμνογραφικοῦ τοῦ ἔργου βλ. στὸ δημοσίευμα τοῦ Γερασίμου μοναχοῦ Μικραγιανανίτη: Ἡ ὕμνογραφία ἐν Ἁγίῳ Ὁρει», Ἐπετηρὴς Ἄθωνιάδος Σχολῆς ἐπὶ τῆ συμπληρώσει 12ετίας ἀπὸ τῆς ἐπαναλειτουργίας αὐτῆς, Ἄθῃναι 1966, σελ. 79.

53. Βλ. Μικραγιανανίτη, ὅπ. παρ.

54. Ὅπ. παρ., σελ. 80.

55. Ὅπ. παρ.

56. Ὅπ. παρ.

ηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὑψηλοῦ Λέσβου. Ἐχει συγγράψει πολυπληθεῖς ἀσματικές ἀκολουθίες γιὰ τοὺς τοπικοὺς Ἁγίους. Μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνονται: Οἱ χαιρετισμοὶ καὶ τὰ ἐγκώμια τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰγνατίου Ἀρχιεπισκόπου Μηθύμνης τοῦ θαυματουργοῦ, Μυτιλήνη 1970.

18. Ἰωήλ [Παναγιώτης] Φραγκάκος Ἀρχιδιάκονος. Σύγχρονος. Συνέθεσε χαιρετισμούς «εἰς τὸν Ἅγιον Ἐπιφάνιον Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου». Βλ. Ἀκολουθία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, Ἀθήναι 1975, σελ. 24.

19. Γεράσιμος μοναχὸς Μικραγιαννανίτης. Σύγχρονος κορυφαῖος Ἀγιορείτης Ὑμνογράφος. Γεννήθηκε τὸ 1904 στὴ Δόρβιανη Δελβίνου Ἠπείρου. Συνέθεσε πάμπολλους χαιρετισμούς, ποὺ ἀναγράφονται στὸ δημοσίωμα: Γεράσιμος μοναχὸς ὁ Μικραγιαννανίτης, μία τεσσαρακονταετία ὑμνογραφικῆς διακονίας, ἐν Ἀθήναις 1971, σελ. 30 (εἰς Ἀθανάσιον ἐν τῷ Ἄθῳ, Μεγαλομάρτυρα Αἰκατερίνην, Ἀναστασίαν Φαρμακολύτριαν, Γέννησιν τοῦ Σωτῆρος, Ὅσιον Γεράσιμον Σουρβιάς, Γεώργιον Τροπαιοφόρον, Μάρτυρα Γλυκερίαν, Ὅσιους Διονύσιον Ρήτορα καὶ Μητροφάνην, Διονύσιον τὸν ἐν Ὀλύμπῳ, Ὅσιαν Εἰρήνην Χρυσοβαλάντου, Ἐλέσαν τῆς ἐν Κυθήροις, Θεόδωρον τὸν ἐν Κυθήροις, Θεόδωρον Τήρωνος καὶ Στρατηλάτην, Θεοτόκον Ζωοδόχον Πηγῆν, Ἅγιον Κωνσταντῖνον Ὑδραῖον, Ἅγιον Νεκτάριον, Νεομάρτυρα Τριαντάφυλλον). Ἀπὸ τότε ὁ ὀσιολογιώτατος μοναχὸς, Ὑμνογράφος τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, δημοσίευσε καὶ νέους χαιρετισμούς: «οἴκους εἰκοσιτέσσαρας εἰς τὸν ἐν Ἁγίοις Πατέρα ἡμῶν καὶ Ἱερομάρτυρα Σεραφεῖμ Ἀρχιεπίσκοπον Φαναρίου ἀθλήσαντα ἐν ἔτει 1601» [ἔργο τοῦ 1930] (βλ. Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Σεραφεῖμ Ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου τοῦ θαυματουργοῦ... βάσει τῆς ἐνάτης ἐκδόσεως ὑπὸ τοῦ (†) Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Ἱεζεκιὴλ τοῦ ἀπὸ Βελανιδιάς, ἐκδόσεως ἐνδεκάτης, ἐπιμελεῖα Σάββα Νανάκου, Δρος Θεολογίας, δαπάνη τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Κου Κου Κλεόπα, ἐν Ἀθήναις 1976, σσ. 56-60, ὁ α' οἶκος ἀρχίζει: «Ἄνθρωπος ὑπὲρ φύσιν...», «Εἰς τοὺς Ἁγίους Μάρτυρας Κυπριανὸν καὶ Ἰουστίναν» (βλ. Ἀρχιμ. Κυπριανοῦ Ἀγιοκυπριανίτου, Καθηγουμένου [νῦν Μητροπολίτου ΓΟΧ Ὁρωποῦ]: Οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες Κυπριανὸς καὶ Ἰουστίννα, Φυλὴ Ἀττικῆς 1976, σσ. 53-60), «εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον τὸν Νέον τὸν ἐν Βουνένοις» (βλ. Βίος, Παρακλητικὸς Κανὼν, Χαιρετισμοί, Ἐγκώμια καὶ θαύματα τοῦ Ἁγίου, Ἐνδόξου καὶ Ἱαματικῷ ὀσιομάρτυρος Νικολάου τοῦ Νέου τοῦ ἐν Βουνένοις ἀθλήσαντος, οὗ ἡ χαριτόβρυτος Ἁγία Κάρα φυλάσσεται ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικολάου τοῦ ἐν Μύροις εἰς τὰς Ὠρας τῆς νήσου Ἄνδρου, ἐκδίδεται δαπάνη ἀρχιμανδρίτου Δωροθέου Θεμελλῆ, Ἠγούμενου τῆς ἐν λόγῳ Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου,

Ἀθήναι, α' λ' ο'ζ' (1977), σσ. 27-34, ὁ α' οἶκος ἀρχίζει: «Ἄνθρωπος οὐρανόφρων...»⁵⁷.

20. Ἡλίας Μπογδανόπουλος († 1978). Δικηγόρος καὶ ὕμνογράφος στὴν Πάτρα. Συνέθεσε «ἱερὰν ἀκολουθίαν χαιρετισμῶν εἰς τὸν Πρωτόκλητον Ἀπόστολον Ἀνδρέαν συγκειμένην ἐκ δώδεκα στροφῶν καὶ φέρουσαν ἀκροστιχίδα «Ἀνδρέαν Μέλπω» (βλ. Ἱερὰ Ἀκολουθία Ἐσπερινοῦ, Ὁρθροῦ καὶ Χαιρετισμῶν εἰς τὴν Ἀνακομιδὴν τῆς Τιμίας Κάρας τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα, ποιηθεῖσα ὑπὸ Ἡλίας Στεφ. Μπογδανοπούλου, ἐν Πάτραις καὶ ἔτει σωτηρίῳ α' λ' ο'ζ' [1967], σσ. 46-51, ὁ α' οἶκος ἀρχίζει: «Ἄγγελος ἐξ ἀνθρώπων...».

57. Ὁ Γερόντας Γεράσιμος ἔχει συνθέσει καὶ χαιρετισμούς γιὰ τοὺς παρακάτω Ἁγίους, ποὺ παρέμεναν οἱ ποὺ πολλοὶ ἀνέκδοτοι: Μ. Ἀθανασίου, Ἀθανασίου Χριστιανουπόλεως, Μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης, Ἀκακίου Κουσοκαλυβίτου, Ὁσίου Ἀκακίου τοῦ ἐν Κλίμακι, Ὁσίου Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, Νεομάρτυρος Ἀποστόλου, Μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου, Ἀποστόλου Βαρθολομαίου, Μ. Βασιλείου, Βονοματίου καὶ τῶν λοιπῶν συμμαρτύρων αὐτοῦ, Γεννήσεως Θεοτόκου, Γεννήσεως Κυρίου, Ὁσίου Γερασίμου Ἰορδανίτου, Γεωργίου Τροπαιοφόρου, Γρηγορίου Θεολόγου, Ὁσίων Γυναικῶν πασῶν τῶν ἐν ἀσκήσει, Δαβὶδ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ, Δημητρίου Μυροβλύτου, Ἁγίων Διονυσιατῶν, Διονυσίου τοῦ ἐν Ἄθῳ, Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, Ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου, Ὁσιομάρτυρος Εὐγενίας, Μ. Εὐθυμίου, Εὐθυμίου Σάρδεων, Εὐσταθίου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ, Ὁσίας Εὐφροσύνης, Ἐφραίμ Σύρου, Ὁσιομάρτυρος Ἐφραίμ νέου, Προφήτου Ἡλιοῦ, Προφήτου Ἡσαΐου, Θεοδώρου Τήρωνος καὶ Στρατηλάτου, Θεοκτίστης Λεσβίας, Κοιμήσεως Θεοτόκου, Θεοτόκου Κουκουζελίσσης, Θεοτόκου Οἰκονομίσης Κουκουζελίσσης, Ὁσιομαρτύρων Ἰβηροσκητιωτῶν, Θεοφόρου Ἰγνατίου, Ἰωάννου Θεολόγου, Νικολάου Μύρων, Ἀθανασίου Ἄθῳ, Ἰωάννου Κουκουζέλου, Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ἐκατοντάρχου Κορηλίου, Ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ, Νεομάρτυρος Κωνσταντίνου Ὑδραίου, Μακαρίου Αἰγυπτίου, Μακαρίου Κορίνθου, Ὁσίων Μακαρίων τῶν τεσσάρων, Ὁσίας Μακρίνης, Μάρτυρος Μάμαντος, Μεγαλομάρτυρος Μαρίνης, Ἁγίων Μαρτύρων ἀπάντων, Γυναικῶν Μαρτύρων πασῶν, Τεσσαράκοντα Μαρτύρων, Μαξίμου - Νήφωνος - Ἀκακίου τῶν Ὁσίων, Ὁσίου Μαξίμου Κουσοκαλυβίτη, Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, Νείλου Μυροβλύτου (δύο), Νεομαρτύρων πάντων τῶν μετὰ τὴν Ἄλωσιν, Νήφωνος Κωνσταντινουπόλεως, Μάρτυρος Νικήτα (δύο), Νικολάου Μύρων, Ὁσίων Πάντων τῶν ἐν ἀσκήσει, Ὁσίων τῶν ἐν τῷ Ἄθῳ, Ὁσίων 99 ἐν Κρήτῃ, Ὁσίων Πατέρων Ἀγιαννανιτῶν, Παντελεήμονος καὶ Γεροντίου, Ἁγίων Πάντων, Ἁγίων Πάντων τῶν ἐν Κύπρῳ, Ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, Ἱερομάρτυρος Ρηγίνου, Σάββα Ἠγιασμένου, Σκέπης Θεοτόκου, Σπυρίδωνος Τριμυθοῦντος θαυματουργοῦ, Συμεῶν νέου Θεολόγου, Ἁγίας Ταβιθῆς, Τιμοθέου Πεντέλης, Ἁγίας Τριάδος, Νεομάρτυρος Τριανταφύλλου, Τριῶν Ἱεραρχῶν, Μάρτυρος Φανουρίου, Φιλοθέης Ἀθηνάϊας, Φιλοθέου Διονυσιάτου, Μάρτυρος Φωτεινῆς. Βλ. Γεράσιμος μοναχὸς Μικραγιαννανίτης, μία τεσσαρακονταετία ὕμνογραφικῆς διακονίας, ὅπ. παρ., σσ. 37-38.

(Συνεχίζεται)

ΟΙ ΚΑΤΑΚΟΜΒΕΣ ΤΗΣ ΜΗΛΟΥ

Μοναδικό στο είδος του παλαιοχριστιανικό Μνημείο του 2ου αιώνα μ.Χ. για δλόκληρη την 'Ελλάδα και την 'Ανατολική Εύρώπη είναι οι Κατακόμβες της Μήλου, τὸ «σέμνωμα τοῦτο τῆς Χριστιανικῆς 'Ελλάδος». Πρόκειται για ἓνα μεγάλο κοινοτικό κοιμητήριο χιλίων περίπου τάφων, πού βρίσκεται ἐπάνω ἀπὸ τὴν θέση Κλήμα, ἔξω ἀπὸ τὰ τείχη τῆς ἀρχαίας πόλεως τῆς Μήλου και κάτω ἀπὸ τὴν σημερινή Κοινότητα τῆς Τρουπητῆς. Οἱ Κατακόμβες, μὲ μυστικές κι ἀγνωστες γιὰ τοὺς ἀμνήτους ἐθνικούς διώκτες τῆς χριστιανικῆς πίστεως προσβάσεις, λειτουργοῦσαν ὄχι μόνο σὰν τόπος ταφῆς, ἀλλὰ και σὰν τόπος λατρείας τῶν πρωτοχριστιανῶν. Τοῦτο ἀποδείχεται ἀπὸ τὴν ὅλη δομὴ τῶν Κατακομβῶν, μὰ πιὸ πολὺ ἀπὸ τὰ κτίσματα πού βρέθηκαν μέσα σ' αὐτές. Ἡ Τράπεζα τῶν Μαρτύρων στὸ μέσο σχεδὸν τοῦ κεντρικοῦ διαδρόμου και ὁ σταυρόσχημος νεκρικός θάλαμος μὲ τὰ τέσσαρα ἀρκοσόλια του, οἱ ὑποδοχῆς τῶν λύχνων ἀνοιγμένες στὸ βράχο τῶν πεσσῶν, πού χωρίζουν τὰ ἀρκοσόλια, ὅλα μαζί συνθέτουν και ἀποκαλύπτουν ἓναν ἐνιαῖο και ὑποβλητικό κόσμο γεμᾶτο ἀπὸ τὴν μυστικότητα τοῦ χριστιανισμοῦ, ἓναν κόσμο μιᾶς ὑπερκόσμιας κι ἀναπάντεχης κι ἀπέραντης εἰρήνης και γαλήνης, μέσα στὴν ὅποια ζοῦσαν οἱ πρωτοχριστιανοὶ και μέσα στὴν ὅποια ἀνεπαύοντο οἱ «ἐν Κυρίῳ» κοιμηθέντες ἀπὸ αὐτοὺς.

'Εκεῖ, λοιπόν, μέσα στὸν κατασκευασμένο και καθαγιασμένο χώρο τῶν Κατακομβῶν, κοσμημένο μὲ τίς παραστάσεις τοῦ ΙΧΘΥΟΣ και τοῦ μονογράμματος τοῦ Χριστοῦ, καταστολισμένο μὲ τὰ εἶσομα ἄνθη τοῦ παραδείσου και μὲ τίς παραστάσεις τῶν μυστικῶν παραδεισιακῶν πτηνῶν, φωτισμένο μὲ τὸ ἱλαρὸ φῶς τῶν λύχνων τῶν ἀρκοσολίων, κατοικούμενο ἀπὸ τὰ ἱερὰ λείψανα τῶν Μαρτύρων τῆς πίστεως και τῶν 'Αγίων τῆς Μηλιακῆς 'Εκκλησίας, πού εὐωδίαζαν «τὴν Χριστοῦ εὐωδία» (Β' Κορ. 2,15) ἐτελεῖτο ἡ θεία Εὐχαριστία ἐπάνω στὴν πλάκα πού ἐκάλυπτε τὸν τάφο τοῦ Μάρτυρος. Μὲ τὴν ζῶσα και ἐνθουσιώδη προσμονή τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, πού ἐδέσποζε μέσα στίς ψυχές τους, ὥστε νὰ ὁμολογοῦν πῶς «ὁ Κύριος ἐγγύς» (Φιλιπ. 4,5), κοινωνοῦσαν τῶν ἀχράντων Μυστηρίων και ἐνώνονταν μὲ τὸν Χριστὸ και ἦσαν ἔτοιμοι νὰ πεθάνουν γι Αὐτὸν σὲ κάθε στιγμή. Στ' αὐτιά τους ἀντηχοῦσαν τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ: «μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις παθεῖν... γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου και δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς» ('Αποκ. 2,10). 'Εζοῦσαν «ἐν Κυρίῳ» και ὁ Κύριος ζοῦσε μέσα σ' αὐτοὺς. 'Εζοῦσαν «τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ τὴν ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν» (Φιλιπ. 4,7). Και ἡ «ἐν Κυρίῳ» χαρά, ἡ γαλήνη τῆς συνειδήσεως ἡ πραότης, ἡ καλωσύνη σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἀπέραντη πρὸς τὸν Θεὸ και τὸν πλησίον ἀγάπη και μάλιστα πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἴδιους τοὺς ἐχθροὺς και διώκτες τους, συν-

θέτανε τὴν ἀγία ζωή, πού ζοῦσαν πρὸς δόξαν Χριστοῦ, πού δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν ζωὴ τὴν αἰώνια, δηλαδή τὴν ἀθανασία μέσα στὴν ἀτέρμονα θεία μακαριότητα.

Περίφημες εἶναι και οἱ ἐπιγραφές τῶν Κατακομβῶν, πού σὰν μάρτυρες ἀψευδεῖς μᾶς πιστοποιοῦν τὴν χρονολόγηση τοῦ Μνημείου στὴν ἀρχαϊκή ἐποχὴ και μάλιστα σ' αὐτὸν τὸν ἀποστολικὸ αἰῶνα (1ος αἰών), ἀλλὰ και ὁμολογοῦν τὴν διοργάνωση τῆς χριστιανικῆς κοινότητος τῆς Μήλου, σύμφωνη καθ' ὅλη τὴ γραμμὴ πρὸς τὸν 'Απόστολο Παῦλο, τοὺς 'Αποστολικούς Πατέρες, τοὺς 'Αποστολικούς Κανόνες και τὰ συγγράμματα τῆς ἐποχῆς αὐτῆς.

Τὴν παλαιοχριστιανικὴ μυστηριακὴ ζωὴ τῶν Κατακομβῶν συνέδεσε κατὰ τὸ 1955 μὲ τὴν λειτουργικὴ ζωὴ τῆς σύγχρονης 'Ορθόδοξης 'Εκκλησίας ὁ ἀοίδιμος Μητροπολίτης Σύρου-Μήλου Κυρὸς Φιλᾶρετος († 1961) μὲ συνεργάτες τὸν Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Λεωνίδα Φιλιππίδη, τὸν 'Επίτροπο τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου Θεοδόσιο Σπεράντσα, τὸν Πρωτοπρεσβύτερο 'Ιωάννη Ράμφο και ἄλλους. 'Ετσι ἀπὸ τότε (1955) καθιερώθηκε ἡ ἱερὴ μνήμη «τῶν 'Αγίων Μαρτύρων τῶν ἐν ταῖς Κατακόμβαις τῆς Μήλου». 'Ο 'Όσιολ. Μοναχὸς π. Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης, συνέθεσε «τὴν 'Ιερὰν 'Ακολουθίαν τῶν 'Αγίων τοῦ Χριστοῦ Μαρτύρων τὴν ψαλλομένην εἰς τὰς Κατακόμβας τῆς Μήλου, τῇ Κυριακῇ τῶν 'Αγίων Πάντων».

'Αλλὰ οἱ 'Ιερὲς Κατακόμβες τῆς Μήλου, τὸ «σέμνωμα» τοῦτο τῆς Μήλου, τῶν Κυκλάδων Νήσων και δλόκληρης τῆς 'Ελλάδος εὐρίσκονται σήμερα δυστυχῶς κάτω ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ κινδύνου ἀμεσης καταρρέσεως.

'Η 'Εραρικὴ 'Επιτροπὴ Κατακομβῶν Μήλου, ὀργανισμὸς πού ἴδρυσε ἡ 'Ιερὰ Σύνοδος τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος τὸ 1978 και ἀναγνωρίσθηκε μὲ τὸ 910/1980 Προεδρικό Διάταγμα και ἀπὸ τὸ Κράτος, διενεργεῖ ἔρανο τὴν 21η, 22α, και 23η Σεπτεμβρίου 1982 γιὰ τὴν διάσωση τῶν Κατακομβῶν και ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ» καλεῖ τοὺς ἐφημερίους και ὅλους γενικὰ τοὺς κληρικούς νὰ συνεργασθοῦν μὲ κάθε τρόπο μὲ τὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἐράνου, πού ἡ ἐπιτυχία του θὰ συμβάλῃ στὴ διάσωση τοῦ κορυφαίου παλαιοχριστιανικοῦ Μνημείου τῆς Χώρας μας, τῶν Κατακομβῶν τῆς Μήλου.

'Αρχιμ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΦΟΥΓΓΑΤΑΚΗΣ

Γραμματεὺς
τῆς Μεγάλῆς Διοικήσεως - 'Εραρικῆς 'Επιτροπῆς
Κατακομβῶν Μήλου

ΠΑΡΑΝΟΜΙΑ*

Του Πρεσβυτέρου
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

4

Όταν κάποιος ανοίξει την πόρτα του στον χιλιαστή και τον προσκαλέσει για οποιονδήποτε λόγο μέσα, αρχίζει γι' αυτόν μια περιπέτεια από την οποία δεν γνωρίζει πότε θα γλυτώσει και με ποιές άρνητικές συνέπειες, αν βέβαια το κατορθώσει κι αυτό.

Από την πρώτη κιόλας επίσκεψη, ο άνθρωπος που εκπροσωπεί τα συμφέροντα της αμερικανικής εταιρίας «Σκοπιά» στη χώρα μας, όταν μας χαιρετήσει κι η πόρτα κλείσει πίσω του, θα δγάλη από την τσάντα του το δελτίο S—8—10/53 και θα σημειώσει κάτι, που στη γλώσσα της εταιρίας σημαίνει πως στο σπίτι μας βρίσκονται άτομα με «προβατοειδείς ιδιότητες», δηλαδή «πρόβατα» που χρειάζονται τροφή.

Σύμφωνα με τις λεπτομερείς οδηγίες της εταιρίας, μετά από μια εβδομάδα θα δεχθούμε τη λεγόμενη «επανεπίσκεψη». Θα ξαναχτυπήσει δηλαδή η πόρτα μας και στο άνοιγμα θα αντικρύσουμε το «χαμογελαστό» πρόσωπο του ίδιου εκπροσώπου της εταιρίας, που θα έλθει να «ξανακουδενιάσουμε» το θέμα που αρχίσαμε την προηγούμενη εβδομάδα, ή να μας ρωτήσει αν μελετήσαμε το έντυπο που μας άφησε. Χωρίς καλά να το καταλάβουμε, αρχίσουμε κιόλας μια λεγόμενη «Γραφική Μελέτη», που θα συνεχισθί «με τη συγκατάθεσί μας» και «σε ώρα που μας διευκολύνει», και βέβαια «χωρίς αποζημίωσι, όχι όπως οι παπάδες...», μέχρι που να προχωρήσουμε ακόμη ένα βήμα, αποφασιστικό έτούτη τη φορά, μέσα στο χιλιαστικό λαδύρινο.

Στο μεταξύ ο ατομικός φάκελλος του «ενδιαφερομένου» θα συμπληρωθή με άλλα ενδιαφέροντα στοιχεία, πρό παντός με εκείνα που προσδιορίζουν την «πρόοδο» και την «πνευματική ώριμότητα», πάντοτε βέβαια σύμφωνα με τις αντιλήψεις και τα «μέτρα» της εταιρίας. Είναι

φανερό πως όλα αυτά ο χιλιαστής τα πέτυχε με δόλο, όχι με έντιμο τρόπο (Α' Πέτρ. γ' 10-12).

Ο οικοδεσπότης τον προσκάλεσε στο σπίτι του επειδή δεν διέκρινε αυτόν το δόλο· ο επισκέπτης δεν του παρουσιάσθηκε με την αληθινή του ταυτότητα, φόρεσε προσωπίο εκφράζοντας ενδιαφέρον για τις απόψεις του, τις όποιες όμως στην πραγματικότητα πίστευε πλανημένες και διαβολικές. Για την Ορθόδοξη Εκκλησία επί παραδείγματι η εταιρία διακηρύσσει πως είναι η «βαθυλώνα», ή «πόρνη της Αποκαλύψεως». Αυτό όμως δεν το ανέφερε ο χιλιαστής στον οικοδεσπότη. Αντίθετα, σύμφωνα με τις οδηγίες της οργάνωσης «Σκοπιά», έδειξε και σ' αυτό το ζήτημα «κατανόησι» και «σεβασμό» προς τις θρησκευτικές μας πεποιθήσεις, προκειμένου να δημιουργήσει στον οικοδεσπότη την ψευδή εντύπωση πως ενδιαφέρεται πραγματικά για μας και για την πίστι μας, πως δεν είναι δα και τόσο διαφορετικά αυτά που κηρύττουν οι «μάρτυρες του Ίεχωβά» από την πίστι της Εκκλησίας.

Η απόκρισι των αληθινών τους προθέσεων θα διαρκέσει ώσπου να τεθή το υποψήφιο θύμα κάτω από τον ψυχολογικό έλεγχο της εταιρίας, όποτε η λειτουργία

Σκοπιά I.4.69, σ.3

Χρειαζόμεθα τή Βασιλεία του Θεού!

Ποιά σχέση μπορεί να έχη ή «βασιλεία του Θεού» με τους ανθρώπους του Ματθ. κδ' 23-24;

* Συνέχεια εκ τής σελ. 175 του υπ' αριθ. 15-16 τεύχους.

της προσωπικής σκέψης και κρίσεως καταστρέφεται και εκμηδενίζεται κάθε αντίδραση.

Ἄλλὰ μήπως δὲν εἶναι θύματα κι αὐτοὶ οἱ δύστυχοι; Ἡ πονηρὴ ἐταιρεία τοῦ Μπρουκλιν μὲ διάφορα «τεχνάσματα» τοὺς προξενεῖ πανικό και τρέχουν στοὺς δρόμους νὰ πουλήσουν τὰ προϊόντα της νομίζοντας πὼς προσφέρουν στὴν «ἀνθρωπότητα» πολύτιμη ὑπηρεσία.

Μὲ εἰκόνες φρίκης τῆς καθημερινῆς ζωῆς (πολέμους, ἐγκλήματα, πείνα, ἀρρώστειες κ.ο.κ.) τοὺς ὑπενθυμίζει πὼς ὁ κόσμος μας εἶναι τοῦ διαβόλου και καταλήγει στὸ συμπέρασμα: «χρειαζόμεθα τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ» (Σκοπιὰ 1.4.79, σ. 3).

Μάλιστα, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς ὁ ἄρχοντας τῆς ἁμαρτίας και τοῦ κακοῦ εἶναι ὁ Διάβολος, μέχρι ἐδῶ ἐντάξει· ὅμως αὐτὸ εἶναι τὸ «σημεῖο ἐπαφῆς», τὸ «προγεφύρωμα». Ἄλλὰ θὰ μπορούσαμε ἀκόμη νὰ προχωρήσουμε και νὰ ποῦμε: μάλιστα «χρειαζόμεθα τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ», γι' αὐτὸ και προσευχόμεθα: «ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου»· «και τὸ Πνεῦμα και ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. και ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου, και ὁ διψῶν ἐρχέσθω, και ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν» (Ἄποκ. κβ' 17).

Ἄλλὰ ἀπὸ ποῦ κι ὡς ποῦ ἡ «βασιλεία τοῦ Θεοῦ» ταυτίζεται μὲ τὴ Μετοχικὴ Ἐταιρεία Σκοπιὰ; Ἡ Γραφὴ μᾶς λέγει πὼς ἡ «βασιλεία» ταυτίζεται μὲ τὴ δευτέρα παρουσία τοῦ Χριστοῦ και μὲ τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου (Ματθ. κδ')· γι' αὐτὸ ἐμεῖς προσμένουμε τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ και τὴ βασιλεία Του και διακηρύττουμε γιὰ ἄλλους ἐκείνους ποὺ κηρύττουν στὰ σπίτια μας πὼς «ἔγινε ἡ δευτέρα παρουσία, ἦλθε ὁ Χριστὸς και ἐγκαθιδρύθηκε ἡ βασιλεία» (=ἐταιρεία Σκοπιὰ): εἶναι «ψευδόχριστοι και ψευδοπροφῆται» (Ματθ. κδ' 23-24)· ποιά σχέση μπορεῖ νὰ ἔχει ἡ ἀσεβέστατη αὐτὴ ἐταιρεία μὲ τὴ «βασιλεία τοῦ Θεοῦ»;

Γιὰ ὅτι ἀφορᾶ στὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟ» πρέπει νὰ ἀπευθύνεσθε στὴ Διεύθυνση τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὁδὸς Ἰωάννου Γεργαδίου 14, Ἀθήνα (140). Τηλ. 718.327.

BIBLIA

ΤΗΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ

ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ
(κείμενο - ἐρμηνεία)

★

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ
(κείμενο τῶν ἐβδομήκοντα)

★

ΨΑΛΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

★

«ΦΩΝΗ ΚΥΡΙΟΥ» Τόμος 1981

★

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
(Εἰσαγωγή, μετάφραση, σχόλια
Στ. Παπαδόπουλου - Β. Μουστάκη)

★

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ
(Ν. Μπουγάτσου)

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ἡ ἀρχὴ τοῦ λειτουργικοῦ ἔτους.

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ἔτος, ὁ λειτουργικὸς ἐνιαυτός, ἀρχίζει τὴν 1η Σεπτεμβρίου. Ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς τὸ ἔχουν ὑπ' ὄψη. Καλὸ εἶναι νὰ τὸ μάθει καὶ τὸ ἐπόλοιπο χριστεπώνυμο πλήρωμα. Δὲν εἶναι μιὰ ἀπλή γνώση. Ἐξορίας οἱ χριστιανοὶ μας αὐτὴ τὴν ἄλλη Προτοχρονιά, μετέχουν πὺρ συνειδητὰ στὴ θεία λατρεία. Τώρα στὸν πρότο μήνα τοῦ φθινοπώρου, θὰ κάνουν ψυχοφελεῖς σκέψεις γιὰ τὴ θέση καὶ τὰ καθήκοντά τους, σὰν μέλη τοῦ μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἦτοι τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ τὴν εὐκαιρία πὺρ μᾶς δίνει αὐτὴ ἡ ἡμερομηνία, στὸ κατώφλι μιᾶς νέας χρονιάς, καλοῦμαστε νὰ πάρουμε ἄγιες ἀποφάσεις γιὰ ἓνα πὺρ φωτεινὸ δίο, πὺρ ἔχει σὰν πηγὴ τὴ μέθεξη στὴν κοινὴ προσευχὴ. Γιατί, στὴν Ὁρθοδοξία, εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἡ λατρεία πὺρ φωτίζει, ἐμπνέει, στηρίζει καὶ καθιστᾷ γνήσιο τὸ θερησκευτικὸ δίωμα τοῦ λαοῦ.

Πυκνὰ ἐκκλησιάσματα.

ΟΙ ΘΕΡΙΝΕΣ διακοπὲς ἀραιώνουν τὰ ἐκκλησιάσματα. Μὲ τὴν ἐπιστροφή ἀπ' αὐτὲς, οἱ ἐνοριακοὶ ναοὶ ξαναδλέπουν τὸ συνηθισμένο πλήρωμα. Ἀρχίζει τώρα μιὰ περίοδος πὺρ, κατὰ τὴ διάρκειά της, ἔως τὸ προσεχὲς καλοκαίρι, τὰ ἐκκλησιάσματα εἶναι πάλι πυκνά. Ὅχι ἴσως ὅσο θὰ ἔπρεπε. Πάντως, ἀρκετὲς ψυχὲς δίνουν τὸ «παρὼν» σιὸς οἴκου τοῦ Θεοῦ. Ἡ «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» προσκύνησή του εἶναι πολυφωνότερη καὶ πὺρ ἔπιση.

Γιὰ τοὺς καλοὺς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, τὸ θέαμα αὐτὸ εἶναι εὐχάριστο. Ἀλλ' ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἱκανοποίηση πὺρ δίνει, εἶναι γι' αὐτοὺς καὶ ἓνα προσκλητήριο. Νὰ ἐντείνουν τὴς προσπάθειές τους, ὥστε νὰ ἐλκυσθοῦν σιὸν ναὸ καὶ ἄλλα πνευματικὰ τέγνα τους, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα πὺρ σπράζουν σ' αὐτὸν νὰ τύχουν καλύτερης λειτουργικῆς ἀγωγῆς, ὥστε ἡ ὄφελεια νὰ εἶναι ὀλοένα μεγαλύτερη.

Τὸ κλειδὶ τῆς θείας Βασιλείας.

ΣΤΙΣ 14 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, ἡ Ἐκκλησία τελεῖ τὴν Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Τὸν προσβάλλει ἐνώπιόν μας σὲ θεὰ σωτηρία. Ἀτενίζοντας, προσκυνώντας καὶ καταφιλώντας τον, κατὰ τὴ σεβάσμα αὐτὴ μέρα, ἐνισχυόμαστε στὴν πίστη, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγάπη, τὰ τρία κύρια συστατικὰ τοῦ γνήσιου χριστιανισμοῦ.

Ὁ Σταυρός, πάνω σιὸν ὁποῖο πέθανε γιὰ μᾶς ὁ Ἰησοῦς, δὲν εἶναι ἀπλῶς ἓνα ἱερὸ σύμβολο. Παραμένει πηγὴ τῆς λύτρωσής μας. Εἶναι τὸ ροητὸ κλειδὶ

πὺρ ἀνοίγει γιὰ τὸν καθένα μας τὴν Ἐδέμ. Ἀρκεῖ κανεὶς νὰ τὸν προσβλέπει μὲ τὴν πίστη, νὰ τὸν καθορᾷ μὲ τὴν ἐλπίδα, νὰ τὸν ἐφαρμόζει στὴ ζωὴ του μὲ τὴν ἀγάπη, νεκρώνοντας πάνω του τὴ φιλαντία, χάρη τῆς σιοργῆς πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὸν πλησίον.

Οἱ ποιμένες καὶ τὰ Κατηχητικά.

ΤΟΝ ΠΡΟΣΕΧΗ μήνα, ἀρχίζουν τὰ μαθήματα τῶν Κατηχητικῶν. Ἡ Ἐκκλησία ξασουναίνει τὰ Ἐλληνόπουλα ὡς νοοσία ὑπὸ τὰς πύργους αὐτῆς». Πόσα θὰ εἶναι; Ἴδου ἓνα ἐρωτήμα πὺρ ἀφορᾷ καὶ σιὸς ἐνοριακοὺς ποιμένες τῆς. Γιατί καὶ ἀπ' αὐτοὺς ἐξαρτᾶται — ἄς μὴν τὸ ξεχρῶμε — ὁ ἀριθμὸς τῶν παιδιῶν πὺρ φοιτοῦν στὰ Κατηχητικά. Ἀπὸ τὴν ἐγκαίση διαφώτιση πὺρ θὰ κάνουν, μὲ τὸ θεῖο κήρυγμα καὶ μὲ ἐπὶ μέρος ἐπαφῆς σιὸς γονεῖς καὶ τὸς ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργοὺς. Ἀπὸ τώρα πρέπει οἱ ἐφημέριοι ν' ἀπευθύνθουν στὴν Οἰκογένεια καὶ τὸ Σχολεῖο γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτόν. Εἶναι ὄχι μόνον πνευματικά, ἀλλὰ, θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς, ἐπίσης καὶ τοπικὰ ἐπεύθυνοι γι' αὐτὸ τὸ προσκλητήριο, ἀν ληφθεῖ ὑπ' ὄψη ὅτι τὰ Κατηχητικά λειτουργοῦν μέσα σιὸς ναοῦς.

Ἄς μὴ παραλειφθεῖ λοιπὸν σὲ καμμιὰ ἀπὸ τὴς ἐνορίες μας αὐτὴ ἡ «εἰδοποίηση», πὺρ πρέπει νὰ γίνε στὴν ὥρα τῆς. Εἶναι βέβαιο πὺρ θὰ δώσει καρπὸς, βρῖσκοντας κάποια ἀπήχηση.

Ἡ Βίβλος στὰ σπύτια.

ΜΕΣ ΑΠΟ ΤΗ λατρεία τῆς Ἀγίας μας Ὁρθοδοξίας, οἱ πιστοὶ ἐρχονται σὲ ζῶσα ἐπαφή μὲ τὴ γραπτὴ θεία Ἀποκάλυψη. Ὅχι μόνον χάρη στὰ διβλικὰ ἀναγνώσματα πὺρ ὁ λαὸς ἀκούει κατὰ τὴς διάφορες Ἀκολουθίες, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν Ὑμνωδία, πλημυρισμένη καθὼς εἶναι μὲ τὸ λεκτικὸ τῆς Βίβλου.

Ἀλλὰ οἱ χριστιανοὶ μας ἔχουν ἀνάγκη εὐρύτηρης καὶ πυκνότερης κοινωνίας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἐφημέριοι ἄς ἀνταποκριθοῦν σ' αὐτὸ τὸ ἴσο οὐσιαστικὸ αἴτημα. Προτιρόποντας τοὺς πιστοὺς στὴν κατ' ἴδιαν τακτικὴ μελέτη τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Καλλιεργώντας σιὸς ψυχὲς ἓνα ἐνεργὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἐπιτύφηση σιὸς δυὸ αὐτὲς πηγῆς τοῦ θείου φωτός.

Χωρὶς τὴ γνώση τῶν Γραφῶν, λέει κάποιος ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, εἶναι ἀδύνατο νὰ βροῦμε τὴ σωτηρία. Εἶναι μιὰ βεβαίωση ἀνταποκρινόμενη πέρα ὡς πέρα στὰ πράγματα. Γιατί ἀπὸ τὴ Βίβλο μαθαίνουμε τί εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ τί θέλει ἀπὸ μᾶς. Καὶ ἡ δικὴ τῆς διδασκαλία μᾶς προφυλάσσει ἀπὸ τὴν ψυχόδορο πλάνη. Μπαίνοντας λοιπὸν ἡ Βίβλος στὰ σπύτια μας, τὰ σώζει.

ΝΑ ΚΑΤΑΡΓΗΘΕΙ Η ΑΔΕΙΑ ΓΑΜΟΥ

Σε διάβημα προέβη η Ίερά Σύνοδος στον αρμόδιο υπουργό Έθνικης Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Άπ. Κακλαμάνη για το θέμα της εκδόσεως άδειας των δημοτικών ή κοινοτικών Άρχων και για όσους πρόκειται να τελέσουν τον θρησκευτικό γάμο.

Όπως είναι γνωστό τὰ ανωτέρω προβλέπει η διάταξη του άρθρου 1 του ύπ' άρ. 391)82 Προεδρικού Διατάγματος. Αυτό όμως συνεπάγεται μιὰ άσκοπη ταλαιπωρία μελλονύμφων και μαρτύρων, και συνιστά άνιση μεταχείριση των πολιτών εκείνων που επιλέγουν τον θρησκευτικό αντί του πολιτικού γάμο, δηλ. τή συντριπτικώτατη πλειονότητα.

Για τους λόγους αυτούς, εκπροσωπώντας την Ί. Σύνοδο, οι Σεβ. Μητροπολίτες Ζακύνθου κ. Παντελεήμων και Μονεμβασίας και Σπάρτης κ. Ευστάθιος, επισκέφθηκαν τον κ. υπουργό και του επέδωσαν σχετικό έγγραφο της Δ. Ι. Συνόδου. Ο κ. Κακλαμάνης υποσχέθηκε να εξετάσει το θέμα με τον υπουργό Δικαιοσύνης.

Με τηλεγράφημά του το Διοικ. Συμβούλιο του Ι.Σ.Κ.Ε. ζήτησε από την Ί. Σύνοδο να κατατεθεί προσφυγή στο Συμβούλιο της Έπικρατείας για την ακύρωση του σημείου αυτού του Προεδρικού Διατάγματος και εξέφρασε «τάς έντόνους διαμαρτυρίες του θρησκευόντος λαού δια ταλαιπωρίας άσκόπους των μελλονύμφων και μαρτύρων, εκδόσεως διπλών πιστοποιητικών, των όποιων διαμαρτυριών μάρτυρες παρίστανται οι Έφημεριοί».

Σύμφωνα, έξ άλλου, με εξακριβωμένες πληροφορίες, ο Δήμαρχος Άθηναίων, με έγγραφό του στον υπουργό Δικαιοσύνης ζητά την κατάργηση της άδειας του Δημάρχου για όσους τελούν θρησκευτικό γάμο, ώστε να πάψει η άναίτια ταλαιπωρία των πολιτών.

Παρόμοιες προτάσεις - διαμαρτυρίες έγιναν και από άρκετους Σεβ. Μητροπολίτες, άλλους Κληρικούς, πολλούς πολίτες και από τον Τύπο.

ΝΕΟ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ

Με απόφαση της Δ. Ι. Συνόδου της 126ης Περιόδου (1982-83), ο Σεβ. Μητροπολίτης Άττικής κ. Δωρόθεος, ώρίσθηκε Άρχιερατικό Μέλος στο Διοικ. Συμβούλιο του TAKE και Μέλος της Συνοδικής Έπιτροπής Έκκλησιαστικής Έκπαιδεύσεως και Έπιμορφώσεως του Έφημεριακού Κλήρου.

ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΚΗΔΕΙΑΣ

ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ

Έπειδή άρκετοι Έφημεριοί έρωτούν σχετικά, ύπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με τή διάταξη του άρθρου 7 του Νόμου 1041)1980, στους έφημεριούς που μισθοδοτούνται δύναμει του Α.Ν. 536)1945, όταν άποχωρούν εκ τής ενεργού ύπηρεσίας για όποιοδήποτε λόγο — εκτός αν πρόκειται για πειθαρχικό παράπτωμα — τους παρέχονται επί τρεις μήνες οι άποδοχές τους. Οι άποδοχές του τριμήνου καταβάλλονται και στη χήρα ή τὰ τέκνα άποβιώσαντος έφη-

μερίου, έφ' όσον τὰ μεν θήλεα είναι άγαμα, τὰ δε άρρενα άγαμα και άνήλικα, ή ένήλικα αλλά άνικανα για έργασία.

Το Κράτος ύποχρεώνεται επίσης στην καταβολή των έξόδων κηδείας των έφημεριών, τής συζύγου και των τέκνων που προστατεύονται και συντηρούνται από τον έφημεριο. Τα έξοδα έχουν ώρισθεί για μεν τον έφημεριο στις άποδοχές τριών μηνών, για δε τή σύζυγο και τὰ τέκνα στις άποδοχές δύο μηνών.

ΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ

ΚΑΙ ΤΟ Ι.Κ.Α.

Το Συμβούλιο της Έπικρατείας έκρινε (με την ύπ' άρ. 2375)1982 απόφασή του) ότι οι κληρικοί που έχουν παράσχει κατά κύριο έπάγγελμα κάποια άλλη έργασία, μπορούν να άσφαλίζονται στο Ι.Κ.Α. Με την απόφασή του αυτή το Σ.τ.Ε. δικαίωσε ιερέα που είχε ύπαχθεί στο ΙΚΑ για το χρονικό διάστημα που εργαζόταν ως καθηγητής - θεολόγος σε ιδιωτικό γυμνάσιο.

— Μουστακόπουλος Θεοδόσ., ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, έφάπαξ 339.917.

— Μπαραμπούτης Βασίλειος, ιερέυς, Α)2, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 39.804, έφάπαξ 595.048.

— Ζιώγας Θωμάς, ιερέυς, Β)4, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 30.427, οίκογ. επίδομα 1.816, έφάπαξ 434.000.

— Βήτου Έλένη, Πρεσβυτέρα, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 34, σύνταξη 10.113, έφάπαξ 455.398.

— Σαρμπάνης Ίωάννης, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οίκογ. επίδομα 1.816, έφάπαξ 419.007.

— Ψαρουδάκης Τηλέμαχος, ιερέυς, Δ)7, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 24.062, οίκογ. επίδομα 1.816, έφάπαξ 409.535.

— Κελλάρης Γρηγόριος, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οίκογ. επίδομα 1.816, έφάπαξ 430.129.

— Μονώρης Ευάγγελος, ιερέυς, Α)2, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 39.804, οίκογ. επίδομα 1.816, έφάπαξ 609.877.

— Μπακούρος Νικόλαος, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οίκογ. επίδομα 1.816, έφάπαξ 430.087.

— Βλαντίκας Σπυρίδων, ιερέυς, Α)2, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 39.804, οίκογ. επίδομα 1.816, έφάπαξ 292.755.

— Ρούσσοσ Σταύρος, ύπάλληλος, 5ος, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 29.850, οίκογ. επίδομα 1.816, έφάπαξ 421.592.

— Χατζήπαοστόλου Έρμόλαος, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 33, σύνταξη 22.501, έφάπαξ. 406.569.

— Καναξής Χρήστος, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οίκογ. επίδομα 1.816, έφάπαξ 424.552.

— Λέκκας Γεώργιος, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οίκογ. επίδομα 1.816, έφάπαξ 420.364.

— Γούτης Γεώργιος, ψάλτης, έτη ύπηρεσίας 10, σύνταξη 7.500, οίκογ. επίδομα 1.466, έφάπαξ 44.405.

— Άλιφώρης Κωννος, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οίκογ. επίδομα 1.816, έφάπαξ 424.552.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ